

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

maharṣi vēdavyāsapraṇītaṃ śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ *navamaḥ skandhaḥ* ॥

This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

viṣayasūcī

1	<i>prathamō'dhyāyaḥ</i>	3
2	<i>dvitīyō'dhyāyaḥ</i>	8
3	<i>tr̥tīyō'dhyāyaḥ</i>	12
4	<i>caturthō'dhyāyaḥ</i>	16
5	<i>pañcamō'dhyāyaḥ</i>	25
6	<i>ṣaṣṭhō'dhyāyaḥ</i>	29
7	<i>saptamō'dhyāyaḥ</i>	35
8	<i>aṣṭamō'dhyāyaḥ</i>	38
9	<i>navamō'dhyāyaḥ</i>	42
10	<i>daśamō'dhyāyaḥ</i>	48
11	<i>ēkādaśō'dhyāyaḥ</i>	56
12	<i>dvādaśō'dhyāyaḥ</i>	61
13	<i>trayōdaśō'dhyāyaḥ</i>	63
14	<i>caturdaśō'dhyāyaḥ</i>	67
15	<i>pañcadaśō'dhyāyaḥ</i>	73
16	<i>ṣōḍaśō'dhyāyaḥ</i>	78
17	<i>saptadaśō'dhyāyaḥ</i>	82
18	<i>aṣṭādaśō'dhyāyaḥ</i>	85
19	<i>ēkōnaviṃśō'dhyāyaḥ</i>	91

20	<i>viṃśō'dhyāyaḥ</i>	95
21	<i>ēkaviṃśō'dhyāyaḥ</i>	100
22	<i>dvāviṃśō'dhyāyaḥ</i>	104
23	<i>trayōviṃśō'dhyāyaḥ</i>	109
24	<i>caturviṃśō'dhyāyaḥ</i>	114

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē prathamō'dhyāyaḥ ॥

rājōvāca

manvantarāṇi sarvāṇi tvayōktāni śrutāni mē |

vīryāṇyanantavīryasya harēstatra kṛtāni ca || 1 ||

1

yō'sau satyavratō nāma rājarṣirdravidēśvaraḥ |

jñānaṃ yō'tītakalpāntē lēbhē puruṣasēvayā || 2 ||

2

sa vai vivasvataḥ putrō manurāsīditi śrutam |

tvattastasya sutāścōktā ikṣvākupramukhā nṛpāḥ || 3 ||

3

tēṣāṃ vaṃśaṃ pṛthag brahman vaṃśyānucaritāni ca |

kīrtayasva mahābhāga nityaṃ śuśrūṣatāṃ hi naḥ || 4 ||

4

yē bhūtā yē bhaviṣyāśca bhavantyadyatanāśca yē |

tēṣāṃ naḥ puṇyakīrtināṃ sarvēṣāṃ vada vikramān || 5 ||

5

sūta uvāca

ēvaṃ parīkṣitā rājñā sadasi brahmavādinām |

prṣtaḥ prōvāca bhagavāñchukaḥ paramadharmavit || 6 ||

6

śrīśuka uvāca

śrūyatām mānavō vaṃśaḥ prācuryeṇa parantapa |

na śakyatē vistaratō vaktuṃ varṣasatairapi || 7 ||

7

parāvarēṣām bhūtānāmātmā yaḥ puruṣaḥ paraḥ |

sa ēvāsīdidaṃ viśvaṃ kalpāntē'nyanna kiñcana || 8 ||

8

tasya nābhēḥ samabhavat padmakōśō hiraṇmayāḥ |

tasmiñjajñē mahārāja svayambhūścaturānanaḥ || 9 ||

9

marīcirmanasastasya jajñē tasyāpi kaśyapaḥ |

dākṣāyaṇyām tatō'dityām vivasvānabhavat sutaḥ || 10 ||

10

tatō manuḥ śrāddhadēvaḥ sañjñāyāmāsa bhārata |

śraddhāyām janayāmāsa daśa putrān sa ātmavān || 11 ||

11

ikṣvākunṛgaśaryātidiṣṭadhrṣṭakarūṣakān |

nariṣyantam prṣadhraṃ ca nabhagaṃ ca kaviṃ vibhuḥ || 12 ||

12

aprajasya manōḥ pūrvaṃ vasiṣṭhō bhagavān kila |

mitrāvaruṇayōriṣṭiṃ prajārthamakarōt prabhuḥ || 13 ||

13

tatra śraddhā manōḥ patnī hōtāraṃ samayācata |

duhitrarthamupāgamyā praṇipatya payōvratā || 14 ||

14

prēṣitō'dhvaryuṇā hōtā dhyāyaṃstat susamāhitaḥ |

haviṣi vyacarat tēna vaṣatkāraṃ gṛṇandvijah || 15 ||

15

hōtustadvyabhicārēṇa kanyēlā nāma sābhavat |

tām vilōkya manuḥ prāha nātihrṣṭamanā gurum || 16 ||

16

<i>bhagavan kimidaṃ jātaṃ karma vō brahmavādinām </i> <i>viparyayamahō kaṣṭaṃ maivaṃ syād brahmavikriyā 17 </i>	17
<i>yūyaṃ mantravidō yuktāstapasā dagdhakilbiṣāḥ </i> <i>kutaḥ saṅkalpavaiṣamyamanṛtaṃ vibudhēṣviva 18 </i>	18
<i>tanniśamya vacastasya bhagavān prapitāmahaḥ </i> <i>hōturvyatikramaṃ jñātvā babhāṣe ravinandanam 19 </i>	19
<i>ētat saṅkalpavaiṣamyam hōtustē vyabhicārataḥ </i> <i>tathāpi sādhayiṣyē tē suprajāstvaṃ svatējasā 20 </i>	20
<i>ēvaṃ vyavasitō rājan bhagavān sa mahāyaśāḥ </i> <i>astauṣīdādipurūṣamilāyāḥ puṃstvakāmyayā 21 </i>	21
<i>tasmai kāmavaram tuṣṭō bhagavān harirīśvaraḥ </i> <i>dadāvilābhavat tēna sudyumnaḥ puruṣarṣabhaḥ 22 </i>	22
<i>sa ēkadā mahārāja vicaran mṛgayāṃ vanē </i> <i>vṛtaḥ katipayāmātyairaśvamāruhya saindhavam 23 </i>	23
<i>pragrhya ruciraṃ cāpaṃ śarāṃśca paramādbhutān </i> <i>daṃśītō'numṛgaṃ vīrō jagāma diśamuttarām 24 </i>	24
<i>sa kumārō vanaṃ mērōradhastāt pravivēśa ha </i> <i>yatrāstē bhagavāñcharvō ramamāṇaḥ sahōmayā 25 </i>	25
<i>tasmin praviṣṭa ēvāsau sudyumnaḥ paravīrahā </i> <i>apaśyat striyamātmānamaśvaṃ ca vaḍavāṃ nṛpa 26 </i>	26
<i>tathā tadanugāḥ sarvē ātmaliṅgaviparyayam </i> <i>drṣṭvā vimanasō'bhūvan vīkṣamāṇāḥ parasparam 27 </i>	27

rājōvāca

kathamēvaṅguṇō dēśaḥ kēna vā bhagavan kṛtaḥ |
praśnamēnaṁ samācakṣva paraṁ kautūhalaṁ hi naḥ || 28 || 28

śrīśuka uvāca

ēkadā giriśaṁ draṣṭumṛṣayastatra suvratāḥ |
diśō vitimirābhāsāḥ kurvantaḥ samupāgaman || 29 || 29

tān vilōkyāmbikā dēvī vivāsā vrīḍitā bhṛśam |
bharturaṅkāṭ samutthāya nīvīmāśvatha paryadhāt || 30 || 30

ṛṣayō'pi tayōrvīkṣya prasaṅgaṁ ramamāṇayōḥ |
nivr̥ttāḥ prayayustasmānnaranārāyaṇāśramam || 31 || 31

tadidaṁ bhagavānāha priyāyāḥ priyakāmyayā |
sthānaṁ yaḥ praviśēdētat sa vai yōṣid bhavēditi || 32 || 32

tata ūrdhvaṁ vanaṁ tad vai puruṣā varjayanti hi |
sā cānucarasaṁyuktā vicacāra vanād vanam || 33 || 33

atha tāmāśramābhyāśē carantīm pramadōttamām |
strībhiḥ parivṛtām vīkṣya cakamē bhagavān budhaḥ || 34 || 34

sāpi taṁ cakamē subhrūḥ sōmarājasutaṁ patim |
sa tasyām janayāmāsa purūravasamātmajam || 35 || 35

ēvaṁ strītvamanuprāptaḥ sudyumnō mānavō nṛpaḥ |
sasmāra svakulācāryaṁ vasiṣṭhamiti śuśrūma || 36 || 36

sa tasya tām daśām dr̥ṣṭvā kṛpayā bhṛśapīḍitaḥ |
sudyumnasyāśayan puṁstvamupādhāvata śaṅkaram || 37 || 37

tuṣṭastasmai sa bhagavānṛṣayē priyamāvahan |
svāṃ ca vācamṛtāṃ kurvannidamāha viśāmpatē || 38 || 38

māsaṃ pumān sa bhavitā māsaṃ strī tava gōtrajaḥ |
itthaṃ vyavasthayā kāmaṃ sudyumnō'vatu mēdinīm || 39 || 39

ācāryānugrahāt kāmaṃ labdhvā puṃstvaṃ vyavasthayā |
pālayāmāsa jagatīm nābhyanandan sma taṃ prajāḥ || 40 || 40

tasyōtkalō gayō rājan vimalaśca sutāstrayaḥ |
dakṣiṇāpatharājānō babhūvurdharmavatsalāḥ || 41 || 41

tataḥ pariṇatē kālē pratiṣṭhānapatiḥ prabhuḥ |
purūravasa utsṛjya gāṃ putrāya gatō vanam || 42 || 42

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
navamaskandhē ilōpākhyānē prathamō'dhyāyaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē dvitīyō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

ēvaṃ gatē'tha sudyumnē manurvaivasvataḥ sutē |
putrakāmastapastēpē yamunāyāṃ śataṃ samāḥ || 1 || 43

tatō'yajanmanurdēvamapatyārthaṃ hariṃ prabhum |
ikṣvākupūrvajān putrān lēbhē svasadṛśān daśa || 2 || 44

prṣadhrastu manōḥ putrō gōpālō guruṇā kṛtaḥ |
pālayāmāsa gā yattō rātryāṃ vīrāsanavrataḥ || 3 || 45

ēkadā prāviśad gōṣṭhaṃ śārdūlō niśi varṣati |
śayānā gāva utthāya bhītāstā babhramurvrajē || 4 || 46

ēkāṃ jagrāha balavān sā cukrōśa bhayāturā |
tasyāstat kranditaṃ śrutvā prṣadhrō'bhisasāra ha || 5 || 47

khaḍgamādāya tarasā pralīnōḍugaṇē niśi |
ajānannahanad babhrōḥ śiraḥ śārdūlaśaṅkayā || 6 || 48

vyāghrō'pi vṛkṇaśravaṇō nistriṃśāgrāhatastataḥ |
niścakrāma bhṛśaṃ bhītō raktaṃ pathi samutsṛjan || 7 || 49

manyamānō hataṃ vyāghraṃ pṛṣadhraḥ paravīrahā adrākṣīt svahatāṃ babhruṃ vyuṣṭāyāṃ niśi duḥkhitaḥ 8	50
taṃ śaśāpa kulācāryaḥ kṛtāgasamakāmataḥ na kṣatrabandhuḥ sūdrastvaṃ karmaṇā bhavitāmunā 9	51
ēvaṃ śaptastu guruṇā pratyagr̥hṇāt kṛtāñjaliḥ adhārayad vrataṃ vīra ūrdhvarētā munipriyam 10	52
vāsudēvē bhagavati sarvātmani parē'malē ēkāntitvaṃ gatō bhaktyā sarvabhūtasuhr̥t samaḥ 11	53
vimuktasaṅgaḥ śāntātmā saṃyatākṣō'parigrahaḥ yadṛcchayōpapannēna kalpayan vṛttimātmanaḥ 12	54
ātmanyātmānamādhāya jñānatṛptaḥ samāhitaḥ vicacāra mahīmētāṃ jaḍāndhabadhirākṛtiḥ 13	55
ēvaṃvṛttō vanaṃ gatvā dr̥ṣṭvā dāvāgnimutthitam tēnōpayuktakaraṇō brahma prāpa paraṃ muniḥ 14	56
kaviḥ kaṇīyān viṣayēṣu niḥsprhō visṛjya rājyaṃ saha bandhubhirvanam nivēśya cittē puruṣaṃ svarōciṣaṃ vivēśa kaiśōravayāḥ paraṃ gataḥ 15	57
karuṣānmānavādāsan kārūṣāḥ kṣatrajātayaḥ uttarāpathagōptārō brahmaṇyā dharmavatsalāḥ 16	58
dhṛṣṭād dhārṣṭamabhūt kṣatraṃ brahmabhūyaṃ gataṃ kṣitau nṛgasya vaṃśaḥ sumatirbhūtajyōtistatō vasuḥ 17	59

vasōḥ pratīkastatputra ōghavānōghavatpitā kanyā caughavatī nāma sudarśana uvāha tām 18	60
citrasēnō nariṣyantādrkṣastasya sutō'bhavat tasya mīḍhvāmstataḥ kūrca indrasēnastu tatsutaḥ 19	61
vītiḥotrastvindrasēnāt tasya satyaśravā abhūt uruśravāḥ sutastasya dēvadattastatō'bhavat 20	62
tatō'gnivēśyō bhagavānagniḥ svayamabhūt sutaḥ kānīna iti vikhyātō jātūkarṇyō mahānṛṣiḥ 21	63
tatō brahmakulaṁ jātamāgnivēśyāyanam nṛpa nariṣyantānvayaḥ prōktō diṣṭavaṁśamataḥ śṛṇu 22	64
nābhāgō diṣṭaputrō'nyaḥ karmaṇā vaiśyatām gataḥ bhalandanaḥ sutastasya vatsaprītirbhalandanāt 23	65
vatsaprīteḥ sutaḥ prāṁśustatsutam pramatiṁ viduḥ khanitraḥ pramatēstasmāccākṣuṣō'tha vivimśatiḥ 24	66
vivimśatisutō rambhaḥ khaninētrō'sya dhārmikaḥ karandhamō mahārāja tasyāsīdātmajō nṛpa 25	67
tasyāvīkṣit sutō yasya maruttaścakravartyabhūt saṁvartō'yājayad yaṁ vai mahāyōgyaṅgiraḥsutaḥ 26	68
maruttasya yathā yajñō na tathānyasya kaścana sarvaṁ hiraṇmayam tvāsīd yat kiñciccāsyā śōbhanam 27	69
amādyadindraḥ sōmēna dakṣiṇābhirdvijātayaḥ marutaḥ parivēṣṭārō viśvēdēvāḥ sabhāsadaḥ 28	70

<i>maruttasya damaḥ putrastasyāsīd rājyavardhanaḥ </i> <i>sudhṛtistatsutō jajñē saudhṛtēyō naraḥ sutaḥ 29 </i>	71
<i>tatsutaḥ kēvalastasmād bandhumān vēgavāṃstataḥ </i> <i>bandhustasyābhavad yasya tṛṇabindurmahīpatiḥ 30 </i>	72
<i>taṃ bhējē'lambuṣā dēvī bhajanīyaguṇālayam </i> <i>varāpsarā yataḥ putrāḥ kanyā cēḍaviḍābhavat 31 </i>	73
<i>tasyāmutpādayāmāsa viśravā dhanadaṃ sutam </i> <i>prādāya vidyāṃ paramāmr̥ṣiryōgēśvarāt pituḥ 32 </i>	74
<i>viśālaḥ śūnyabandhuśca dhūmrakētuśca tatsutāḥ </i> <i>viśālō vaṃśakṛd rājā vaiśālīṃ nirmamē purīm 33 </i>	75
<i>hēmacandraḥ sutastasya dhūmrākṣastasya cātmajaḥ </i> <i>tatputrāt saṃyamādāsīt kṛśāśvaḥ sahadēvajaḥ 34 </i>	76
<i>kṛśāśvāt sōmadattō'bhūd yō'svamēdhairiḍaspatim </i> <i>iṣṭvā puruṣamāpāgryāṃ gatiṃ yōgēśvarāśritaḥ 35 </i>	77
<i>saumadattistu sumatistatsutō janamējayaḥ </i> <i>ētē vaiśālabhūpālāstrṇabindōryaśōdharāḥ 36 </i>	78

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
navamaskandhē dvitīyō'dhyāyaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē tṛtīyō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

śaryātirmānavō rājā brahmiṣṭhaḥ sa babhūva ha |
yō vā aṅgirasāṃ satrē dvitīyamaha ūcivān || 1 ||

79

sukanyā nāma tasyāsīt kanyā kamalalōcanā |
tayā sārdhaṃ vanagatō hyagamaccyavanāśramam || 2 ||

80

sā sakhībhiḥ parivṛtā vicinvatyaṅghripān vanē |
valmīkarandhrē dadṛśē khadyōtē iva jyōtiṣī || 3 ||

81

tē daivacōditā bālā jyōtiṣī kaṇṭakēna vai |
avidhyanmugdhabhāvēna susrāvāsṛk tatō bahu || 4 ||

82

śakṛnmūtranirōdhō'bhūt sainikānāṃ ca tatkṣaṇāt |
rājarṣistamupālakṣya puruṣān vismitō'bravīt || 5 ||

83

apyabhadraṃ na yuṣmābhirbhārgavasya vicēṣṭitam |
vyaktaṃ kēnāpi nastasya kṛtamāśramadūṣaṇam || 6 ||

84

sukanyā prāha pītaraṃ bhītā kiñcit kṛtaṃ mayā |
dvē jyōtiṣī ajānantyā nirbhinnē kaṇṭakēna vai || 7 ||

85

duhitustad vacaḥ śrutvā śaryātirjātasādhvasaḥ munim prasādayāmāsa valmīkāntarhitam śanaiḥ 8	86
tadabhiprāyamājñāya prādād duhitaram munēḥ kṛcchrānmuktastamāmantrya puram prāyāt samāhitaḥ 9	87
sukanyā cyavanam prāpya patiṁ paramakōpanam prīṇayāmāsa cittajñā apramattānuvṛttibhiḥ 10	88
kasyacit tvatha kālasya nāsatyāvāśramāgatau tau pūjayitvā prōvāca vayō mē dattamīśvarau 11	89
graham grahīṣyē sōmasya yajñē vāmapyasōmapōḥ kriyatām mē vayō rūpam pramadānām yadīpsitam 12	90
bāḍhamityūcaturvipramabhinandya bhiṣaktamau nimajjatām bhavānasmin hradē siddhavinirmitē 13	91
ityuktvā jarayā grastadēhō dhamanisantataḥ hradam pravēṣitō'svibhyām valīpalitavipriyaḥ 14	92
puruṣāstraya uttasthurapīcyā vanitāpriyāḥ padmasrajaḥ kuṇḍalinastulyarūpāḥ suvāsasaḥ 15	93
tān nirīkṣya varārōhā sarūpān sūryavarcasaḥ ajānatī patiṁ sādhvī aśvinau śaraṇam yayau 16	94
darśayitvā patiṁ tasyai pāativratyēna tōṣitau ṛṣimāmantrya yayaturvimānēna triviṣṭapam 17	95
yakṣyamāṇō'tha śaryātīscyavanasyāśramam gataḥ dadarśa duhituḥ pārśvē puruṣam sūryavarcasam 18	96

rājā duhitarāṃ prāha kṛtapādābhivandanām āśiṣaścāprayuñjānō nātiprītamanā iva 19	97
cikīrṣitaṃ tē kimidaṃ patistvayā pralambhitō lōkanamaskṛtō muniḥ yat tvaṃ jarāgrastamasatyasammataṃ vihāya jāraṃ bhajasē'mumadhvagam 20	98
kathaṃ matistē'vagaṭānyathā satāṃ kulaprasūtē kuladūṣaṇaṃ tvidam bibharṣi jāraṃ yadapatrapā kulaṃ pituśca bhartuśca nayasyadhastamaḥ 21	99
ēvaṃ bruvāṇaṃ pitaraṃ smayamānā śucismitā uvāca tāta jāmātā tavaīṣa bhṛgunandanaḥ 22	100
śaśaṃsa pitrē tat sarvaṃ vayōrūpābhilambhanam vismitaḥ paramaprītastanayāṃ pariṣasvajē 23	101
sōmēna yājayan vīraṃ grahaṃ sōmasya cāgrahīt asōmapōrapyaśvinōścyavanaḥ svēna tējasā 24	102
hantuṃ tamādadē vajraṃ sadyōmanyuramarṣitaḥ savajraṃ stambhayāmāsa bhujamindrasya bhārgavaḥ 25	103
anvajānaṃstataḥ sarvē grahaṃ sōmasya cāśvinōḥ bhiṣajāviti yat pūrvaṃ sōmāhutyā bahiṣkṛtau 26	104
uttānabarhirānartō bhūriṣēṇa iti trayāḥ śaryātērabhavan putrā ānartād rēvatō'bhavat 27	105

sō'ntaḥsamudrē nagarīm vinirmāya kuśasthalīm āsthitō'bhuṅkta viṣayānānartādīnarindama 28	106
tasya putraśataṃ jajñē kakudmiyyeṣṭhamuttamam kakudmī rēvatīm kanyāṃ svāmādāya vibhuṃ gataḥ 29	107
kanyāvaram paripraṣṭuṃ brahmalōkamapāvṛtam āvartamānē gāndharvē sthitō'labdhakṣaṇaḥ kṣaṇam 30	108
tadanta ādyamānamya svābhiprāyaṃ nyavēdayat tacchrutvā bhagavān brahmā prahasya tamuvāca ha 31	109
ahō rājan niruddhāstē kālēna hṛdi yē kṛtāḥ tatputrapautranaptṛṇāṃ gōtrāṇi ca na śṛṇmahē 32	110
kālō'bhiyātastrīṇavacaturyugavikalpitaḥ tad gaccha dēvadēvāṃśō baladēvō mahābalaḥ 33	111
kanyāratnamidaṃ rājan nararatnāya dēhi bhōḥ bhuvō bhārāvatārāya bhagavān bhūtabhāvanaḥ 34	112
avatīrṇō nijāṃśēna puṇyaśravaṇakīrtanaḥ ityādiṣṭō'bhivandyājaṃ nṛpaḥ svapuramāgataḥ tyaktaṃ puṇyajanaatrāsād bhrātrbhirdikṣvavasthitaiḥ 35	113
sutāṃ dattvānavadyāṅgīm balāya balaśālinē badaryākhyam gatō rājā taptuṃ nārāyaṇāśramam 36	114

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
navamaskandhē tṛtīyō'dhyāyaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē caturthō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

nābhāgō nabhagāpatyaṃ yaṃ tataṃ bhrātarah kavim |
yaviṣṭhaṃ vyabhajan dāyaṃ brahmacāriṇamāgatam || 1 || 115

bhrātarō'bhāṅkta kiṃ mahyaṃ bhajāma pītaraṃ tava |
tvāṃ mamāryāstatābhāṅkṣurmā putraka tadādr̥thāḥ || 2 || 116

imē aṅgirasah satramāsatē'dya sumēdhasah |
ṣaṣṭhaṃ ṣaṣṭhamupētyāhaḥ kavē muhyanti karmaṇi || 3 || 117

tāṃstvaṃ śaṃsaya sūktē dvē vaiśvadēvē mahātmanaḥ |
tē svaryantō dhanam satrapariśēṣitamātmanaḥ || 4 || 118

dāsyanti tē'tha tān gaccha tathā sa kṛtavān yathā |
tasmai dattvā yayuḥ svargaṃ tē satrapariśēṣitam || 5 || 119

taṃ kaścit svīkariṣyantaṃ puruṣaḥ kṛṣṇadarśanaḥ |
uvācōttaratō'bhyētya mamēdaṃ vāstukaṃ vasu || 6 || 120

mamēdamṛṣibhirdattamiti tarhi sma mānavaḥ |
syānnau tē pitari praśnaḥ pṛṣṭavān pītaraṃ tathā || 7 || 121

yajñavāstugataṃ sarvamucchiṣṭamṛṣayaḥ kvacit cakrurvibhāgaṃ rudrāya sa dēvaḥ sarvamarhati 8	122
nābhāgastaṃ praṇamyāha tavēśa kila vāstukam ityāha mē pitā brahmañchirasā tvāṃ prasādayē 9	123
yat tē pitāvadad dharmam tvam ca satyam prabhāṣasē dadāmi tē mantradṛśē jñānaṃ brahma sanātanam 10	124
grhāṇa draviṇam dattaṃ matsatrē parisēṣitam ityuktvāntarhitō rudrō bhagavān satyavatsalaḥ 11	125
ya ētat saṃsmarēt prātaḥ sāyam ca susamāhitaḥ kavirbhavati mantrajñō gatiṃ caiva tathā'tmanaḥ 12	126
nābhāgādambariṣō'bhūnmahābhāgavataḥ kṛtī nāsprśad brahmaśāpō'pi yaṃ na pratihataḥ kvacit 13	127
rājōvāca bhagavañchrōtumicchāmi rājarṣēstasya dhīmataḥ na prābhūd yatra nirmuktō brahmadaṇḍō duratyayaḥ 14	128
śrīśuka uvāca ambariṣō mahābhāgaḥ saptadvīpavatīm mahīm avyayāṃ ca śriyaṃ labdhvā vibhavaṃ cātulaṃ bhuvi 15	129
mēnē'tidurlabhaṃ puṃsāṃ sarvaṃ tat svapnasaṃstutam vidvān vibhavanirvāṇaṃ tamō viśati yat puṃn 16	130
vāsudēvē bhagavati tadbhaktēṣu ca sādhuṣu prāptō bhāvaṃ paraṃ viśvaṃ yēnēdaṃ lōṣṭavat smṛtam 17	131

sa vai manaḥ kṛṣṇapadāravindayō -

rvacāṃsi vaikuṇṭhaguṇānuvarṇanē |

karau harērmāndiramārjanādiṣu

śrutim cakārācyutasatkathōdayē || 18 ||

132

mukundaliṅgālayadarśanē dṛśau

tadbhṛtyagātrasparśē'ṅgasaṅgamam |

ghrāṇaṃ ca tatpādasarōjasaurabhē

śrīmattulasyā rasanāṃ tadarpitē || 19 ||

133

pādaḥ harēḥ kṣētrapadānusarpaṇē

śirō hr̥ṣīkēśapadābhivandanē |

kāmaṃ ca dāsyē na tu kāmakāmyayā

yathōttamaślōkajanāśrayā ratiḥ || 20 ||

134

ēvaṃ sadā karmakalāpamātmanaḥ

parē'dhiyajñē bhagavatyadhōkṣajē |

sarvātmabhāvaṃ vidadhanmahīmimāṃ

tanniṣṭhaviprābhīhitaḥ śasāsa ha || 21 ||

135

ijē'svamēdhairadhiyajñamīśvaraṃ

mahāvibhūtyōpacitāṅgadakṣīnaiḥ |

tatairvasiṣṭhāsitaḥ autamādibhi -

rdhanvanyabhisrōtamasau sarasvatīm || 22 ||

136

yasya kratuṣu gīrvāṇaiḥ sadasyā ṛtvijō janāḥ |

tulyarūpāścānīmiṣā vyadr̥śyanta suvāsasaḥ || 23 ||

137

svargō na prārthitō yasya manujairamarapriyaḥ |

śṛṇvadbhirupagāyadbhiruttamaślōkacēṣṭitam || 24 ||

138

samarddhayanti tān kāmāḥ svārājyaparibhāvitāḥ durlabhā nāpi siddhānām mukundaṁ hṛdi paśyataḥ 25	139
sa itthaṁ bhaktiyōgēna tapōyuktēna pārthivaḥ svadharmēṇa hariṁ prīṇan saṅgān sarvāñchanairjahau 26	140
grhēṣu dārēṣu sutēṣu bandhuṣu dvipōttamasyandanavājipattiṣu akṣayyaratnābharaṇāyudhādi - ṣvanantakōśēṣvakarōdasanmatim 27	141
tasmā adāddhariścakraṁ pratyānīkabhayāvaham ēkāntabhaktibhāvēna prītō bhr̥tyābhirakṣaṇam 28	142
ārīrādhayīṣuḥ kṛṣṇaṁ mahiṣyā tulyaśīlayā yuktaḥ sām̐vatsaraṁ vīrō dadhāra dvādaśīvratam 29	143
vratāntē kārtikē māsi trirātraṁ samupōṣitaḥ snātaḥ kadācit kālindyāṁ hariṁ madhuvanē'rcayat 30	144
mahābhiṣēkavidhinā sarvōpaskarasampadā abhiṣicyāmbarākairgandhamālyārhaṇādibhiḥ 31	145
tadgatāntarabhāvēna pūjayāmāsa kēśavam brāhmaṇāṁśca mahābhāgān siddhārthānapi bhaktitaḥ 32	146
gavāṁ rukmaviṣāṇīnāṁ rūpyāṅghrīṇāṁ suvāsasām payahśīlavayōrūpavatsōpaskarasampadām 33	147
prāhiṇōt sādhuviprēbhyō grhēṣu nyarbudāni ṣaṭ bhōjayitvā dvijānagrē svādvannaṁ guṇavattamam 34	148

labdhakāmairanujñātaḥ pāraṇāyōpacakramē	
tasya tarhyatithiḥ sākṣād durvāsā bhagavānabhūt 35	149
tamānarcātithim bhūpaḥ pratyutthānāsanārhaṇaiḥ	
yayācē'bhyavahārāya pādamūlamupāgataḥ 36	150
pratinandya sa tadyācñāṃ kartumāvaśyakaṃ gataḥ	
nimamajja bṛhad dhyāyan kālindīsalilē śubhē 37	151
muhūrtārdhāvaśiṣṭāyāṃ dvādaśyāṃ pāraṇaṃ prati	
cintayāmāsa dharmajñō dvijaistaddharmasaṅkaṭē 38	152
brāhmaṇātikramē dōṣō dvādaśyāṃ yadapāraṇē	
yat kṛtvā sādhu mē bhūyādadharmō vā na mām sprśēt 39	153
ambhasā kēvalēnātha kariṣyē vratapāraṇam	
prāhurabbhakṣaṇaṃ viprā hyaśitaṃ nāśitaṃ ca tat 40	154
ityapaḥ prāśya rājarṣiscintayan manasācyutam	
pratyacaṣṭa kuruśrēṣṭha dvijāgamanamēva saḥ 41	155
durvāsā yamunākūlāt kṛtāvaśyaka āgataḥ	
rājñābhinanditastasya bubudhē cēṣṭitaṃ dhiyā 42	156
manyunā pracaladgātrō bhrukuṭīkuṭilānanaḥ	
bubhukṣitaśca sutarāṃ kṛtāñjalimabhāṣata 43	157
ahō asya nṛsaṃsasya śriyōnmattasya paśyata	
dharmavyatikramaṃ viṣṇōrabhaktasyēśamāninaḥ 44	158
yō māmatithimāyātamātithyēna nimantrya ca	
adattvā bhuktavāṃstasya sadyastē darśayē phalam 45	159

ēvaṃ bruvāṇa utkr̥tya jaṭāṃ rōṣavidīpitaḥ |
tayā sa nirmamē tasmai kṛtyāṃ kālānalōpamām || 46 || 160

tāmāpatantīm jvalatīmasihastāṃ padā bhuvam |
vēpayantīm samudvīkṣya na cacāla padānnṛpaḥ || 47 || 161

prāgdiṣṭaṃ bhr̥tyarakṣāyāṃ puruṣēṇa mahātmanā |
dadāha kṛtyāṃ tāṃ cakraṃ kruddhāhimiva pāvakaḥ || 48 || 162

tadabhidravadudvīkṣya svaprayāsaṃ ca niṣphalam |
durvāsā dudruvē bhītō dikṣu prāṇaparīpsayā || 49 || 163

tamanvadhāvad bhagavadrathāṅgaṃ
dāvāgniruddhūtaśikhō yathāhim |
tathānuṣaktaṃ munirīkṣamāṇō
guhāṃ vivikṣuḥ prasasāra mērōḥ || 50 || 164

diśō nabhaḥ kṣmāṃ vivarāṇ samudrāṇ
lōkāṇ sapālāṃstridivaṃ gataḥ saḥ |
yatō yatō dhāvati tatra tatra
sudarśanaṃ duṣprasahaṃ dadarśa || 51 || 165

alabdhanāthaḥ sa yadā kutaścit
santrastacittō'raṇamēṣamāṇaḥ |
dēvaṃ viriñcaṃ samagād vidhāta -
strāhyātmayōnē'jitatējasō mām || 52 || 166

brahmōvāca
sthānaṃ madīyaṃ sahaviśvamētat
krīḍāvasānē dviparārdhasaṃjñē |

bhrūbhaṅgamātrēṇa hi sandidhakṣōḥ

kālātmanō yasya tirōbhaviṣyati || 53 ||

167

ahaṃ bhavō dakṣabhṛgupradhānāḥ

prajāśabhūtēśasurēśamukhyāḥ |

sarvē vayaṃ yanniyamaṃ prapannā

mūrdhnyarpitaṃ lōkahitaṃ vahāmaḥ || 54 ||

168

pratyākhyātō viriñcēna viṣṇucakrōpatāpitaḥ |

durvāsāḥ śaraṇaṃ yātaḥ śarvaṃ kailāsavāsinam || 55 ||

169

śrīrudra uvāca

vayaṃ na tāta prabhavāma bhūmni

yasmin parē'nyē'pyajajīvakōśāḥ |

bhavanti kālē na bhavanti hīdṛśāḥ

sahasraśō yatra vayaṃ bhramāmaḥ || 56 ||

170

ahaṃ sanatkumāraśca nāradō bhagavānajaḥ |

kapilō'pāntaratamō dēvalō dharma āsuriḥ || 57 ||

171

marīcipramukhāścānyē siddhēśāḥ pāradarśanāḥ |

vidāma na vayaṃ sarvē yanmāyāṃ māyayā'vṛtāḥ || 58 ||

172

tasya viśvēśvarasyēdaṃ śastraṃ durviṣahaṃ hi naḥ |

tamēva śaraṇaṃ yāhi haristē śaṃ vidhāsyati || 59 ||

173

tatō nirāśō durvāsāḥ padaṃ bhagavatō yayau |

vaikuṇṭhākhyam yadadhyāstē śrīnivāsaḥ śrīyā saha || 60 ||

174

sandahyamānō'jitaśastravahninā

tatpādamūlē patitaḥ savēpathuḥ |

āhācyutānanta sadīpsita prabhō

kṛtāgasam māva hi viśvabhāvana || 61 ||

175

ajānatā tē paramānubhāvaṃ

kṛtaṃ mayāghaṃ bhavataḥ priyāṇām |

vidhēhi tasyāpacitiṃ vidhāta -

rmucyēta yannāmnnyuditē nārakō'pi || 62 ||

176

śrībhagavānuvāca

ahaṃ bhaktaparādhīnō hyasvatantra iva dvija |

sādhubhirgrastahrdayō bhaktairbhaktajanapriyaḥ || 63 ||

177

nāhamātmānamāśāsē madbhaktaiḥ sādhubhirvinā |

śriyaṃ cātyantikīṃ brahman yēśāṃ gatirahaṃ parā || 64 ||

178

yē dārāgāraputrāptān prāṇān vittamimaṃ param |

hitvā māṃ śaraṇaṃ yātāḥ kathaṃ tāṃstyaktumutsahē || 65 ||

179

mayi nirbaddhahrdayāḥ sādhabaḥ samadarśanāḥ |

vaśīkurvanti māṃ bhaktyā satstriyaḥ satpatiṃ yathā || 66 ||

180

matsēvayā pratītaṃ ca sālōkyādicatuṣṭayam |

nēcchanti sēvayā pūrṇāḥ kutō'nyat kālavidrutam || 67 ||

181

sādhavō hrdayaṃ mahyaṃ sādhuṇāṃ hrdayaṃ tvaham |

madanyat tē na jānanti nāhaṃ tēbhyō manāgapī || 68 ||

182

upāyaṃ kathayiṣyāmi tava vipra śṛṇuṣva tat |

ayaṃ hyātmābhicārastē yatastaṃ yātu vai bhavān |

sādhuṣu prahitaṃ tējaḥ prahartuḥ kurutē'sivam || 69 ||

183

tapō vidyā ca viprāṇāṃ niḥśrēyasakarē ubhē |

tē ēva durvinītasya kalpētē karturanyathā || 70 ||

184

brahmaṃstad gaccha bhadraṃ tē nābhāgatanayaṃ nṛpam |

kṣamāpaya mahābhāgaṃ tataḥ śāntirbhaviṣyati || 71 ||

185

*|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
navamaskandhē ambarīṣacaritē caturthō'dhyāyaḥ ||*

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē pañcamō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

ēvaṃ bhagavatā'diṣṭō durvāsāścakratāpitaḥ |

ambarīṣamupāvṛtya tatpādaḥ duḥkhitō'grahīt || 1 ||

186

tasya sōdyamanaṃ vīkṣya pādasparśavilajjitaḥ |

astāvīt taddharērastraṃ kṛpayā pīditō bhṛśam || 2 ||

187

ambarīṣa uvāca

tvamagnirbhagavān sūryastvaṃ sōmō jyōtiṣāṃ patiḥ |

tvamāpastvaṃ kṣitirvyōma vāyurmātrēndriyāṇi ca || 3 ||

188

sudarśana namastubhyaṃ sahasrārācyutapriya |

sarvāstraghātin viprāya svasti bhūyā idaspatē || 4 ||

189

tvam dharmastvamṛtaṃ satyaṃ tvam yajñō'khilayajñabhuk |

tvam lōkapālaḥ sarvātmā tvam tējaḥ pauruṣaṃ param || 5 ||

190

namaḥ sunābhākhiladharmasētavē

hyadharmaśīlāsuradhūmakētavē |

trailōkyagōpāya viśuddhavarcaṣe

manōjavāyādbhutakarmanē gṛṇē || 6 ||

191

tvattējasā dharmamayēna saṁhṛtaṁ

tamaḥ prakāśaśca dhṛtō mahātmanām |

duratyayastē mahimā girāṁ patē

tvadrūpamētat sadasat parāvaram || 7 ||

192

yadā viśṛṣṭastvamanañjanēna vai

balam praviṣṭō'jita daityadānavam |

bāhūdarōrvaṅghriśirōdharāṇi

vṛkṇannajasraṁ pradhanē virājasē || 8 ||

193

sa tvam jagattrāṇa khalaprahāṇayē

nirūpitaḥ sarvasahō gadābhṛtā |

viprasya cāsmatkuladaivahētavē

vidhēhi bhadraṁ tadanugrahō hi naḥ || 9 ||

194

yadyasti dattamiṣṭam vā svadharmō vā svanuṣṭhitaḥ |

kulaṁ nō vipradaivaṁ cēd dvijō bhavatu vijvaraḥ || 10 ||

195

yadi nō bhagavān prīta ēkaḥ sarvaguṇāśrayaḥ |

sarvabhūtātmabhāvēna dvijō bhavatu vijvaraḥ || 11 ||

196

śrīśuka uvāca

iti saṁstuvatō rājñō viṣṇucakraṁ sudarśanam |

aśāmyat sarvatō vipraṁ pradahad rājayācñayā || 12 ||

197

sa muktō'strāgnitāpēna durvāsāḥ svastimāṁstataḥ |

praśaśaṁsa tamurvīśaṁ yuñjānaḥ paramāśiṣaḥ || 13 ||

198

durvāsā uvāca

ahō anantadāsānāṃ mahattvaṃ dr̥ṣṭamadya mē |

kṛtāgasō'pi yad rājan maṅgalāni samīhasē || 14 ||

199

duṣkaraḥ kō nu sādhūnāṃ dustyajō vā mahātmanām |

yaiḥ saṅgrhītō bhagavān sātvatāmṛṣabhō hariḥ || 15 ||

200

yannāmaśrutimātrēṇa pumān bhavati nirmalaḥ |

tasya tīrthapadaḥ kiṃ vā dāsānāmavaśiṣyatē || 16 ||

201

rājannanugrhitō'haṃ tvayātikaruṇātmanā |

madaghaṃ pr̥ṣṭhataḥ kṛtvā prāṇā yanmē'bhirakṣitāḥ || 17 ||

202

rājā tamakṛtāhāraḥ pratyāgamanakāṅkṣayā |

caraṇāvupasaṅgrhya prasādyā samabhōjayat || 18 ||

203

sō'sitvā'dṛtamānītamātithyaṃ sārvaśāntikam |

tṛptātmā nṛpatiṃ prāha bhujiyatāmiti sādaram || 19 ||

204

prītō'smyanugrhitō'smi tava bhāgavatasya vai |

darśanasparśanālāpairātithyēnātmamēdhasā || 20 ||

205

karmāvadātāmētat tē gāyanti svaḥstriyō muhuḥ |

kīrtiṃ paramapuṇyāṃ ca kīrtayiṣyati bhūriyam || 21 ||

206

śrīśuka uvāca

ēvaṃ saṅkīrtya rājānaṃ durvāsāḥ paritōṣitaḥ |

yayau viḥāyasā'mantrya brahmalōkamahaitukam || 22 ||

207

saṃvatsarō'tyagāt tāvad yāvatā nāgatō gataḥ |

munistaddarśanākāṅkṣō rājā'bbhakṣō babhūva ha || 23 ||

208

gatē ca durvāsasi sō'mbarīṣō

dvijōpayōgātīpavitramāharat |

ṛṣērvimōkṣaṃ vyasanaṃ ca buddhvā

mēnē svavīryaṃ ca parānubhāvam || 24 ||

209

ēvaṃvidhānēkaguṇaḥ sa rājā

parātmani brahmaṇi vāsudēvē |

kriyākalāpaiḥ samuvāha bhaktiṃ

yayā'viriñcyān nirayāṃścakāra || 25 ||

210

athāambarīṣastanayēṣu rājyaṃ

samānaśīlēṣu viśrjya dhīraḥ |

vanaṃ vivēśātmani vāsudēvē

manō dadhad dhvastaguṇapravāhaḥ || 26 ||

211

ityētat puṇyamākhyānamambarīṣasya bhūpatēḥ |

saṅkīrtayannanudhyāyan bhaktō bhagavatō bhavēt || 27 ||

212

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ

navamaskandhē ambarīṣacaritaṃ nāma pañcamō'dhyāyaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē ṣaṣṭhō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

virūpaḥ kētumāñchambhurambarīṣasutāstrayaḥ |
virūpāt pṛṣadaśvō'bhūt tatputrastu rathītaraḥ || 1 || 213

rathītarasyāprajasya bhāryāyāṃ tantavē'rthitaḥ |
aṅgirā janayāmāsa brahmavarcasvinaḥ sutān || 2 || 214

ētē kṣētrē prasūtā vai punastvāṅgirasāḥ smṛtāḥ |
rathītarāṇāṃ pravarāḥ kṣatrōpētā dvijātayaḥ || 3 || 215

kṣuvatastu manōrjajñē ikṣvākurghrāṇataḥ sutaḥ |
tasya putraśatajyēṣṭhā vikukṣinimidaṇḍakāḥ || 4 || 216

tēṣāṃ purastādabhavannāryāvartē nṛpā nṛpa |
pañcaviṃśatiḥ paścācca trayō madhyē parē'nyataḥ || 5 || 217

sa ēkadāṣṭakāśrāddhē ikṣvākuḥ sutamādiśat |
māṃsamānīyatāṃ mēdhyāṃ vikukṣē gaccha māciram || 6 || 218

tathēti sa vanaṃ gatvā mṛgān hatvā kriyārhaṇān |
śrāntō bubhukṣitō vīraḥ śāsaṃ cādadapasmr̥tiḥ || 7 || 219

<i>śēṣaṃ nivēdayāmāsa pitrē tēna ca tadguruḥ </i> <i>cōditaḥ prōkṣaṇāyāha duṣṭamētaḥ karmakam 8 </i>	220
<i>jñātvā putrasya tatkarma guruṇābhīhitaṃ nṛpaḥ </i> <i>dēśānniḥsārayāmāsa sutaṃ tyaktavidhiṃ ruṣā 9 </i>	221
<i>sa tu viprēṇa saṃvādaṃ jāpakēna samācaran </i> <i>tyaktvā kalēvaram yōgī sa tēnāvāpa yat param 10 </i>	222
<i>pitaryuparatē'bhyētya vikukṣiḥ prṥthivīmimām </i> <i>śāsadijē harim yajñaiḥ śasāda iti viśrutaḥ 11 </i>	223
<i>purañjayastasya suta indravāha itīritaḥ </i> <i>kakutstha iti cāpyuktaḥ śṛṇu nāmāni karmabhiḥ 12 </i>	224
<i>kṛtānta āsīt samarō dēvānām saha dānavaiḥ </i> <i>pārṣṇigrāhō vṛtō vīrō dēvairdaityaparājitaiḥ 13 </i>	225
<i>vacanād dēvadēvasya viṣṇōrviśvātmanaḥ prabhōḥ </i> <i>vāhanatvē vṛtastasya babhūvēndrō mahāvṛṣaḥ 14 </i>	226
<i>sa sannaddhō dhanurdivyamādāya viśikhāñchitān </i> <i>stūyamānaḥ samāruhya yuyutsuḥ kakudī sthitaḥ 15 </i>	227
<i>tējasā'pyāyitō viṣṇōḥ puruṣasya parātmanaḥ </i> <i>praticyāṃ diśi daityānām nyaruṇat tridaśaiḥ puram 16 </i>	228
<i>taistasya cābhūt pradhanam tumulaṃ lōmaharṣaṇam </i> <i>yamāya bhallairanayad daityān yē'bhiyayurmṛdhē 17 </i>	229
<i>tasyēṣupātābhimukhaṃ yugāntāgnimivōlbaṇam </i> <i>viśṛjya dudruvurdaityā hanyamānāḥ svamālayam 18 </i>	230

jītvā puram dhanam sarvam saśrīkam vajrapāṇayē pratyayacchat sa rājarṣiriti nāmabhirāhṛtaḥ 19	231
purañjayasya putrō'bhūdanēnāstatsutaḥ pṛthuh viśvarandhistataścandrō yuvanāśvaśca tatsutaḥ 20	232
śābastastatsutō yēna śābastī nirmamē purī brhadaśvastu śābastistataḥ kuvalayāśvakaḥ 21	233
yaḥ priyārthamutaṅkasya dhundhunāmāsuram balī sutānāmēkaviṃśatyā sahasrairahanad vṛtaḥ 22	234
dhundhumāra iti khyāstastatsutāstē ca jajvaluh dhundhōrmukhāgninā sarvē traya ēvāvaśēṣitāḥ 23	235
dr̥dhāśvaḥ kapilāśvaśca bhadraśva iti bhārata dr̥dhāśvaputrō haryaśvō nikumbhastatsutaḥ smṛtaḥ 24	236
barhaṇāśvō nikumbhasya kṛśāśvō'thāsyā sēnajit yuvanāśvō'bhavat tasya sō'napatyō vanam gataḥ 25	237
bhāryāśatēna nirviṇṇa ṛṣayō'sya kṛpālavaḥ iṣṭim sma vartayāñcakruraindrīm tē susamāhitāḥ 26	238
rājā tad yajñasadanaṁ praviṣṭō niśi tarṣitaḥ dr̥ṣṭvā śayānān viprāmstān papau mantrajalaṁ svayam 27	239
utthitāstē niśāmyātha vyudakaṁ kalaśam prabhō papracchuḥ kasya karmēdam pītam puṁsavanaṁ jalam 28	240
rājñā pītam veditvātha īśvaraprahitēna tē īśvarāya namaścakrurahō daivabalaṁ balam 29	241

tataḥ kāla upāvṛttē kukṣiṃ nirbhidya dakṣiṇam yuvanāśvasya tanayaścakravartī jajāna ha 30	242
kaṃ dhāsyati kumārō'yaṃ stanyaṃ rōrūyatē bhṛśam māṃ dhātā vatsa mā rōdīritīndrō dēśinīmadāt 31	243
na mamāra pitā tasya vipradēvaprasādataḥ yuvanāśvō'tha tatraiva tapasā siddhimanvagāt 32	244
trasaddasyuritīndrō'ṅga vidadhē nāma tasya vai yasmāt trasanti hyudvignā dasyavō rāvaṇādayaḥ 33	245
yauvanāśvō'tha māndhātā cakravartyavanīm prabhuḥ saptadvīpavatīmēkaḥ śasāsācyutatējasā 34	246
ijē ca yajñam kratubhirātmavid bhūridakṣiṇaiḥ sarvadēvamayaṃ dēvaṃ sarvātmakamatīndriyam 35	247
dravyaṃ mantrō vidhiryajñō yajamānastathartvijah dharmō dēśaśca kālaśca sarvamētaḥ yadātmakam 36	248
yāvat sūrya udēti sma yāvacca pratitiṣṭhati sarvaṃ tad yauvanāśvasya māndhātuḥ kṣētramucyatē 37	249
śasābindōrduhitari bindumatyāmadhānnṛpaḥ purukutsamambarīṣaṃ mucukundaṃ ca yōginam tēṣāṃ svasāraḥ pañcāśat saubhariṃ vavrirē patim 38	250
yamunāntarjalē magnastapyamānaḥ parantapaḥ nirvṛtiṃ mīnarājasya vīkṣya maithunadharmināḥ 39	251

jātaspr̥hō nṛpaṃ vipraḥ kanyāmēkāmayācata sō'pyāha gr̥hyatāṃ brahman kāmāṃ kanyā svayaṃvarē 40	252
sa vicintyāpriyaṃ strīṇāṃ jaraṭhō'yamasammataḥ valīpalita ējatka ityahaṃ pratyudāhṛtaḥ 41	253
sādhayiṣyē tathā'tmānaṃ surastrīṇāmapīpsitam kiṃ punarmanujēndrāṇāmiti vyavasitaḥ prabhuh 42	254
muniḥ pravēśitaḥ kṣatrā kanyāntaḥpuramṛddhimat vṛtaśca rājakanyābhirēkaḥ pañcāśatā varah 43	255
tāsāṃ kalirabhūd bhūyāṃstadarthē'pōhya sauhṛdam mamānurūpō nāyaṃ va iti tadgatacētasām 44	256
sa bahvṛcastābhirapāraṇīya - tapaḥśrīyānarghyaparicchadēṣu gr̥hēṣu nānōpavanāmalāmbhaḥ - sarassu saugandhikakānanēṣu 45	257
mahārhaśayyāsanavastrabhūṣaṇa - snānānulēpābhyavahāramālyakaiḥ svalaṅkṛtastrīpuruṣēṣu nityadā rēmē'nugāyaddvijabhṛṅgavandiṣu 46	258
yadgārhashtyaṃ tu saṃvīkṣya saptadvīpavatīpatiḥ vismitaḥ stambhamajahāt sārvaabhaumaśrīyānvitam 47	259
ēvaṃ gr̥hēṣvabhiratō viṣayān vividhaiḥ sukhaiḥ sēvamānō na cātuṣyadājyastōkairivānalaḥ 48	260

sa kadācidupāsīna ātmāpahnavamātmanaḥ |
dadarśa bahvṛcācāryō mīnasaṅgasamutthitam || 49 || 261

ahō imaṃ paśyata mē vināśaṃ
tapasvinaḥ saccaritavratasya |
antarjalē vāricaraprasaṅgāt
pracyāvitam brahma ciraṃ dhṛtam yat || 50 || 262

saṅgaṃ tyajāta mithunavratināṃ mumukṣuḥ
sarvātmanā na viśṛjēd bahirindriyāṇi |
ēkaścāraṇa rahasi cittamananta īśē
yuñjīta tadvratīṣu sādhuṣu cēt prasaṅgaḥ || 51 || 263

ēkastapasvyahamathāmbhasi matsyasaṅgāt
pañcāśadāsamuta pañcasahasrasargaḥ |
nāntaṃ vrajāmyubhayakṛtyamanōrathānāṃ
māyāguṇairhṛtamatirviṣayē'rthabhāvaḥ || 52 || 264

ēvaṃ vasaṇa gṛhē kālaṃ viraktō nyāsamāsthitaḥ |
vanaṃ jagāmānuyayustatpatnyaḥ patidēvatāḥ || 53 || 265

tatra taptvā tapastīkṣṇamātmakarśanamātmavān |
sahaivāgnibhirātmānaṃ yuyōja paramātmāni || 54 || 266

tāḥ svapatyurmahārāja nirīkṣyādhyātmikīm gatim |
anvīyustatprabhāvēṇa agniṃ śāntamivārciṣaḥ || 55 || 267

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
navamaskandhē saubharyākhyānē śaṣṭhō'dhyāyaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē saptamō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

māndhātuḥ putrapravarō yō'mbarīṣaḥ prakīrtitaḥ |
pitāmahēna pravṛtō yauvanāśvaśca tatsutaḥ |
hārītastasya putrō'bhūnmāndhātrpravarā imē || 1 ||

268

narmadā bhrātrbhirdattā purukutsāya yōragaiḥ |
tayā rasātaḥ nītō bhujagēndraprayuktayā || 2 ||

269

gandharvānavadhīt tatra vadhyān vai viṣṇuśaktidhṛk |
nāgāllabdhavarahḥ sarpādabhayaṃ smaratāmidam || 3 ||

270

trasaddasyuḥ paurukutsō yō'naraṇyasya dēhakṛt |
haryaśvastatsutastasmādaruṇō'tha tribandhanaḥ || 4 ||

271

tasya satyavrataḥ putrastrīsaṅkuriti viśrutaḥ |
prāptaścāṇḍālatāṃ śāpād gurōḥ kauśikatējasā || 5 ||

272

saśarīrō gataḥ svargamadyāpi divi drśyatē |
pātītō'vāksirā dēvaistēnaiva stambhitō balāt || 6 ||

273

traisaṅkavō hariścandrō viśvāmitravasiṣṭhayōḥ |
yannimittamabhūd yuddhaṃ pakṣiṇōrbahuvārṣikam || 7 ||

274

sō'napatyō viṣaṇṇātmā nāradasyōpadēśataḥ varuṇaṃ śaraṇaṃ yātaḥ putrō mē jāyatām prabhō 8	275
yadi vīrō mahārāja tēnaiva tvāṃ yajē iti tathēti varuṇēnāsyā putrō jātastu rōhitaḥ 9	276
jātaḥ sutō hyanēnāṅga mām yajasvēti sō'bravīt yadā paśurnirdaśaḥ syādatha mēdhyō bhavēditi 10	277
nirdaśē ca sa āgatya yajasvētyāha sō'bravīt dantāḥ paśōryajjāyērannatha mēdhyō bhavēditi 11	278
jātā dantā yajasvēti sa pratyāhātha sō'bravīt yadā patantyasya dantā atha mēdhyō bhavēditi 12	279
paśōrnipatitā dantā yajasvētyāha sō'bravīt yadā paśōḥ punardantā jāyantē'tha paśuḥ śuciḥ 13	280
punarjātā yajasvēti sa pratyāhātha sō'bravīt sānnāhikō yadā rājan rājanyō'tha paśuḥ śuciḥ 14	281
iti putrānurāgēṇa snēhayantritacētasā kālaṃ vañcayatā taṃ tamuktō dēvastamaikṣata 15	282
rōhitastadabhijñāya pituḥ karma cikīrṣitam prāṇaprēpsurdhanuṣpāṇiraraṇyaṃ pratyapadyata 16	283
pitaraṃ varuṇagrastaṃ śrutvā jātamahōdaram rōhitō grāmamēyāya tamindraḥ pratyasēdhata 17	284
bhūmēḥ paryaṭanaṃ puṇyaṃ tīrthakṣētraniṣēvaṇaiḥ rōhitāyādiśacchakraḥ sō'pyaraṇyē'vasat samām 18	285

- ēvaṃ dvitīyē tṛtīyē caturthē pañcamē tathā |
 abhyētyābhyētya sthavirō viprō bhūtvā”ha vṛtrahā || 19 || 286
- ṣaṣṭhaṃ saṃvatsaraṃ tatra caritvā rōhitaḥ purīm |
 upavrajannajīgartādakrīṇānmadhyamaṃ sutam || 20 || 287
- śunaḥ śēpaṃ paśuṃ pitrē pradāya samavandata |
 tataḥ puruṣamēdhēna hariścandrō mahāyaśāḥ || 21 || 288
- muktōdarō'yajad dēvān varuṇādīn mahatkathaḥ |
 viśvāmitrō'bhavat tasmin hōtā cādhvaryurātmavān || 22 || 289
- jamadagnirabhūd brahmā vasiṣṭhō'yāsyasāmagah |
 tasmai tuṣṭō dadāvindraḥ śātakaumbhamayaṃ ratham || 23 || 290
- śunaḥ śēpasya māhātmyamupariṣṭāt pracakṣyatē |
 satyasārāṃ dhṛtiṃ dṛṣṭvā sabhāryasya ca bhūpatēḥ || 24 || 291
- viśvāmitrō bhṛśaṃ prītō dadāvavihatāṃ gatim |
 manaḥ pṛthivyāṃ tāmadbhistējasāpō'nilēna tat || 25 || 292
- khē vāyuṃ dhārayaṃstacca bhūtādau taṃ mahātmani |
 tasmiññānakalāṃ dhyātvā tayājñānaṃ vinirdahan || 26 || 293
- hitvā tāṃ svēna bhāvēna nirvāṇasukhasaṃvidā |
 anirdēśyāpratarkyēṇa tasthau vidhvastabandhanaḥ || 27 || 294

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
 navamaskandhē hariścandrōpākhyānaṃ nāma saptamō'dhyāyaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē navamō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

haritō rōhitasutaścampastasmād vinirmitā |

campāpurī sudēvō'tō vijayō yasya cātmajaḥ || 1 ||

295

bharukastatsutastasmād vṛkastasyāpi bāhukaḥ |

sō'ribhirhṛtabhū rājā sabhāryō vanamāviśat || 2 ||

296

vṛddhaṃ taṃ pañcatāṃ prāptaṃ mahiṣyanu mariṣyatī |

aurvēṇa jānatā'tmānaṃ prajāvantāṃ nivāritā || 3 ||

297

ājñāyāsyai sapatnībhirgarō dattō'ndhasā saha |

saha tēnaiva sañjātaḥ sagarākhyō mahāyaśāḥ || 4 ||

298

sagaraścakravartyāsīt sāgarō yatsutaiḥ kṛtaḥ |

yastālajaṅghān yavanāñchakān haihayabarbarān || 5 ||

299

nāvadhīd guruvākyēna cakrē vikṛtavēṣiṇaḥ |

muṇḍāñchmaśrudharān kāmścīnmuktakēśārdhamuṇḍitān || 6 ||

300

anantarvāsasaḥ kāmścīdabahirvāsasō'parān |

sō'svamēdhairayajata sarvavēdasurātmakam || 7 ||

301

<i>aurvōpadiṣṭayōgēna harimātmānamīśvaram </i>	
<i>tasyōtsrṣṭaṃ paśuṃ yajñē jahārāśvaṃ purandaraḥ 8 </i>	302
<i>sumatyāstanayā dr̥ptāḥ piturādēśakāriṇaḥ </i>	
<i>hayamanvēṣamāṇāstē samantānnyakhanan mahīm 9 </i>	303
<i>prāgudīcyāṃ diśi hayaṃ dadṛśuḥ kapilāntikē </i>	
<i>ēṣa vājiharaścaura āstē mīlitalōcanaḥ 10 </i>	304
<i>hanyatāṃ hanyatāṃ pāpa iti ṣaṣṭisahasriṇaḥ </i>	
<i>udāyudhā abhiyayurunmimēṣa tadā muniḥ 11 </i>	305
<i>svaśarīrāgninā tāvanmahēndrahṛtacētaṣaḥ </i>	
<i>mahadvyatikramahatā bhasmasādabhavan kṣaṇāt 12 </i>	306
<i>na sādhu vādō munikōpabharjitā</i>	
<i>nṛpēndraputrā iti sattvadhāmani </i>	
<i>kathaṃ tamō rōṣamayāṃ vibhāvyatē</i>	
<i>jagatpavitrātmani khē rajō bhuvāḥ 13 </i>	307
<i>yasyēritā sāṅkhyamayī dṛḍhēha nau -</i>	
<i>ryayā mumukṣustaratē duratyayam </i>	
<i>bhavārṇavaṃ mṛtyupathaṃ vipaścitaḥ</i>	
<i>parātmabhūtasya kathaṃ pṛthaṇmatih 14 </i>	308
<i>yō'samañjasa ityuktaḥ sa kēśinyā nṛpātmajaḥ </i>	
<i>tasya putrō'mśumān nāma pitāmahahitē rataḥ 15 </i>	309
<i>asamañjasa ātmānaṃ darśayannasamañjasam </i>	
<i>jātismaraḥ purā saṅgād yōgī yōgād vicālitaḥ 16 </i>	310

ācaran garhitam lōkē jñātīnām karma vipriyam sarayvām krīdatō bālān prāsyadudvējayañjanam 17	311
ēvaṁvṛttaḥ parityaktaḥ pitrā snēhamapōhya vai yōgaiśvaryēṇa bālāmstān darśayitvā tatō yayau 18	312
ayōdhyāvāsinaḥ sarvē bālakān punarāgatān dr̥ṣṭvā visismirē rājan rājā cāpyanvatapyata 19	313
aṁśumāṁścōditō rājñā turaṅgānvēṣaṇē yayau pitṛvyakhātānupatham bhasmānti dadṛśē hayam 20	314
tatrāsīnam munim vīkṣya kapilākhyamadhōkṣajam astaut samāhitamanāḥ prāñjaliḥ praṇatō mahān 21	315
aṁśumānuvāca na paśyati tvām paramātmanō'janō na budhyatē'dyāpi samādhiyuktibhiḥ kutō'parē tasya manaḥsarīradhī - visargasṛṣṭā vayamaprakāśāḥ 22	316
yē dēhabhājastriḡuṇapradhānā guṇān vipaśyantyuta vā tamaśca yanmāyayā mōhitacētasastē viduḥ svasamstham na bahiḥprakāśāḥ 23	317
taṁ tvāmahaṁ jñānaghanam svabhāva - pradhvastamāyāguṇabhēdamōhaiḥ sanandanādyairmunibhirvibhāvyam katham hi mūḍhaḥ paribhāvayāmi 24	318

praśāntamāyāguṇakarmaliṅga -

manāmarūpaṃ sadasadvimuktam |

jñānōpadēśāya gṛhītadēhaṃ

namāmahē tvāṃ puruṣaṃ purāṇam || 25 ||

319

tvanmāyāracitē lōkē vastubuddhyā gṛhādiṣu |

bhramanti kāmālōbhērṣyāmōhavibhrāntacētasah || 26 ||

320

adya naḥ sarvabhūtātman kāmakarmēndriyāśayaḥ |

mōhapāśō dṛḍhaśchinnō bhagavaṃstava darśanāt || 27 ||

321

śrīśuka uvāca

itthaṅgītānubhāvastaṃ bhagavān kapilō muniḥ |

aṃśumantamuvācēdamanugṛhya dhiyā nṛpa || 28 ||

322

śrībhagavānuvāca

aśvō'yaṃ nīyatāṃ vatsa pitāmahapaśustava |

imē ca pitarō dagdhā gaṅgāmbhō'rhanti nētarat || 29 ||

323

taṃ parikramya śirasā prasādyā hayamānayat |

sagarastēna paśunā kratuśēṣaṃ samāpayat || 30 ||

324

rājyamaṃśumati nyasya niḥsprhō muktabandhanaḥ |

aurvōpadiṣṭamārgēṇa lēbhē gatimanuttamām || 31 ||

325

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ

navamaskandhē sagarōpākhyānē aṣṭamō'dhyāyaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē navamō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

aṃśumāṃśca tapastēpē gaṅgānayanakāmyayā ।

kālaṃ mahāntaṃ nāśaknōt tataḥ kālēna saṃsthitaḥ ॥ 1 ॥

326

dilīpastatsutastadvadaśaktaḥ kālamēyivān ।

bhagīrathastasya putrastēpē sa sumahat tapaḥ ॥ 2 ॥

327

darśayāmāsa taṃ dēvī prasannā varadāsmi tē ।

ityuktaḥ svamabhiprāyaṃ śaśaṃsāvanatō nṛpaḥ ॥ 3 ॥

328

kō'pi dhārayitā vēgaṃ patantyā mē mahītalē ।

anyathā bhūtalaṃ bhittvā nṛpa yāsyē rasātalam ॥ 4 ॥

329

kiṃ cāhaṃ na bhuvaṃ yāsyē narā mayyāmṛjantyagham ।

mṛjāmi tadaghaṃ kutra rājaṃstatra vicintyatām ॥ 5 ॥

330

bhagīratha uvāca

sādhavō nyāsinaḥ śāntā brahmiṣṭhā lōkapāvanāḥ ।

harantyaghaṃ tē'ṅgasaṅgāt tēṣvāstē hyaghabhiddhariḥ ॥ 6 ॥

331

dhārayiṣyati tē vēgaṃ rudrastvātmā śarīriṇām ।

yasminnōtamidaṃ prōtaṃ viśvaṃ sāṭīva tantuṣu ॥ 7 ॥

332

ityuktvā sa nṛpō dēvaṃ tapasātōṣayacchivam kālēnālpīyasā rājaṃstasyēśaḥ samatuṣyata 8	333
tathēti rājñābhihitam sarvalōkahitaḥ śivaḥ dadhārāvahitō gaṅgāṃ pādapūtajalāṃ harēḥ 9	334
bhagīrathaḥ sa rājarṣirninyē bhuvanapāvanīm yatra svapitṛṇāṃ dēhā bhasmībhūtāḥ sma śēratē 10	335
rathēna vāyuvēgēna prayāntamanudhāvatī dēśān punantī nirdagdhānāsiñcat sagarātmajān 11	336
yajjalasparśamātrēṇa brahmadaṇḍahatā api sagarātmajā divaṃ jagmuḥ kēvalaṃ dēhabhasmabhiḥ 12	337
bhasmībhūtāṅgasaṅgēna svaryātāḥ sagarātmajāḥ kiṃ punaḥ śraddhayā dēvīm yē sēvantē dhṛtavratāḥ 13	338
na hyētat paramāścaryaṃ swardhunya yadihōditam anantacaraṇāmbhōjaprasūtāyā bhavacchidaḥ 14	339
sannivēśya manō yasmiñchraddhayā munayo'malāḥ traiguṇyaṃ dustyajaṃ hitvā sadyō yātāstadātmatām 15	340
śrutō bhagīrathājajñē tasya nābhō'parō'bhavat sindhudvīpastatastasmādayutāyustatō'bhavat 16	341
ṛtuparṇō nalasakhō yō'svavidyāmayānnalāt dattvākṣaḥṛdayaṃ cāsmāi sarvakāmastu tatsutaḥ 17	342

tataḥ sudāsastatputrō madayantīpatirṇṛpa āhurmitrasahaṃ yaṃ vai kalmāṣāṅghrimuta kvacit vasiṣṭhaśāpād rakṣō'bhūdanapatyaḥ svakarmaṇā 18	343
rājōvāca kiṃ nimittō gurōḥ śāpaḥ saudāsasya mahātmanaḥ ētaḍ vēditumicchāmaḥ kathyatāṃ na rahō yadi 19	344
śrīśuka uvāca saudāsō mṛgayāṃ kiñciccaran rakṣō jaghāna ha mumōca bhrātaraṃ sō'tha gataḥ praticikīrṣayā 20	345
sa cintayannaghaṃ rājñāḥ sūdarūpadharō grhē guravē bhōktukāmāya paktvā ninyē narāmiṣam 21	346
parivēkṣyamāṇaṃ bhagavān vilōkyābhakṣyamañjasā rājānamaśapat kruddhō rakṣō hyēvaṃ bhaviṣyasi 22	347
rakṣaḥkṛtaṃ tad veditvā cakrē dvādaśavārṣikam sō'pyapō'ñjalina'dāya guruṃ śaptuṃ samudyataḥ 23	348
vāritō madayantyāpō ruśatīḥ pādayōrjahau diśaḥ khamavanīm sarvaṃ paśyañjīvamayaṃ ṇṛpaḥ 24	349
rākṣasaṃ bhāvamāpannaḥ pādē kalmāṣatāṃ gataḥ vyavāyakālē dadṛśē vanaukōdampatī dvijau 25	350
kṣudhārtō jagrhē vipraṃ tatpatnyāhākṛtārthavat na bhavān rākṣasaḥ sākṣādikṣvākūṇāṃ mahārathaḥ 26	351

<i>madayantyāḥ patirvīra nādharmam kartumarhasi </i> <i>dēhi mē'patyakāmāyā akṛtārtham patiṁ dvijam 27 </i>	352
<i>dēhō'yaṁ mānuṣō rājan puruṣasyākhilārthadaḥ </i> <i>tasmādasya vadhō vīra sarvārthavadha ucyatē 28 </i>	353
<i>ēṣa hi brāhmaṇō vidvāmstapaḥśīlaguṇānvitaḥ </i> <i>ārīrādhayaṣurbrahma mahāpuruṣasaṁjñitam </i> <i>sarvabhūtātmabhāvēna bhūtēṣvantarhitam guṇaiḥ 29 </i>	354
<i>sō'yaṁ brahmarṣivaryastē rājarṣipravarād vibhō </i> <i>kathamarhati dharmajña vadham piturivātmajaḥ 30 </i>	355
<i>tasya sādhorapāpasya bhrūṇasya brahmavādinaḥ </i> <i>katham vadham yathā babhrōrmanyatē sanmatō bhavān 31 </i>	356
<i>yadyayaṁ kriyatē bhakṣastarhi mām khāda pūrvataḥ </i> <i>na jīviṣyē vinā yēna kṣaṇam ca mṛtakam yathā 32 </i>	357
<i>ēvaṁ karuṇabhāṣiṇyā vilapantyā anāthavat </i> <i>vyāghraḥ paśumivākhādat saudāsaḥ śāpamōhitaḥ 33 </i>	358
<i>brāhmaṇī vīkṣya didhiṣum puruṣādēna bhakṣitam </i> <i>śōcantyātmānamurvīśamaśapat kupitā satī 34 </i>	359
<i>yasmānmē bhakṣitaḥ pāpa kāmārtāyāḥ patistvayā </i> <i>tavāpi mṛtyurādhānādakṛtaprajña darśitaḥ 35 </i>	360
<i>ēvaṁ mitrasaḥam śaptvā patilōkaparāyaṇā </i> <i>tadasthīni samiddhē'gnau prāsya bharturgatiṁ gatā 36 </i>	361

viśāpō dvādaśābdāntē maithunāya samudyataḥ vijñāya brāhmaṇīśāpaṃ mahiṣyā sa nivāritaḥ 37	362
tata ūrdhvaṃ sa tatyāja strīśukhaṃ karmaṇāprajāḥ vasiṣṭhastadanujñātō madayantyāṃ prajāmadhāt 38	363
sā vai sapta samā garbhamabibhranna vyajāyata jaghne'smanōdaraṃ tasyāḥ sō'smakastēna kathyatē 39	364
aśmakānmūlakō jajñē yaḥ strībhiḥ parirakṣitaḥ nārīkavaca ityuktō niḥkṣatrē mūlakō'bhavat 40	365
tatō daśarathastasmāt putra aiḍaviḍastataḥ rājā viśvasahō yasya khaṭvāṅgaścakravartyabhūt 41	366
yō dēvairarthitō daityānavadhīd yudhi durjayaḥ muhūrtamāyurjñātvaitya svapuraṃ sandadhē manaḥ 42	367
na mē brahmakulāt prāṇāḥ kuladaivānna cātmajāḥ na śrīyō na mahī rājyaṃ na dārāścātivallabhāḥ 43	368
na bālyē'pi matirmahyamadharmē ramatē kvacit nāpaśyamuttamaślōkādanyat kiñcana vastvahaṃ 44	369
dēvaiḥ kāmavarō dattō mahyaṃ tribhuvanēśvaraiḥ na vṛṇē tamahaṃ kāmaṃ bhūtabhāvanabhāvanaḥ 45	370
yē vikṣiptēndriyadhiyō dēvāstē svahṛdi sthitam na vindanti priyaṃ śaśvadātmānaṃ kimutāparē 46	371
athēśamāyāracitēṣu saṅgaṃ guṇēṣu gandharvapurōpamēṣu	

rūḍhaṃ prakṛtyā'tmani viśvakartu -

rbhāvēna hitvā tamaḥaṃ prapadyē || 47 ||

372

iti vyavasitō buddhyā nārāyaṇagrhitayā |

hitvānyabhāvamajñānaṃ tataḥ svaṃ bhāvamāśritaḥ || 48 ||

373

yat tad brahma paraṃ sūkṣmamaśūnyaṃ śūnyakalpitaṃ |

bhagavān vāsudēvēti yaṃ grṇanti hi sātvatāḥ || 49 ||

374

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
navamaskandhē sūryavaṃśānuvarṇanē navamō'dhyāyaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē daśamō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

khaṭvāṅgād dīrghabāhuśca raghustasmāt pṛthuśravāḥ |
ajastatō mahārājastasmād daśarathō'bhavat || 1 ||

375

tasyāpi bhagavānēṣa sākṣād brahmamayō hariḥ |
aṃśāṃśēna caturdhāgāt putratvaṃ prārthitaḥ suraiḥ |
rāmalakṣmaṇabharataśatrughnā iti saṃjñayā || 2 ||

376

tasyānucaritaṃ rājannṛṣibhistattvadarśibhiḥ |
śrutaṃ hi varṇitaṃ bhūri tvayā sītāpatērmuhuh || 3 ||

377

gurvarthē tyaktarājyō vyacaradanuvanaṃ
padmapadbhyāṃ priyāyāḥ
pāṇisparśākṣamābhyāṃ mṛjitapatharujō
yō harīndrānujābhyām |
vairūpyācchūrpaṇakhyāḥ priyaviraharuṣā -
"rōpītabhrūvijṛmbha -
trastābdhirbaddhasētuḥ khaladavadahanaḥ
kōsalēndrō'vatānnaḥ || 4 ||

378

viśvāmitrādhvarē yēna mārīcādyā niśācarāḥ |
paśyatō lakṣmaṇasyaiva hatā nairṛtapuṅgavāḥ || 5 ||

379

yō lōkavīrasamitau dhanuraisamugraṃ
sītāsvayaṃvaragrḥē trīśatōpanītam |
ādāya bālagajalīla ivēkṣuyaṣṭim
sajjīkṛtaṃ nṛpa vikṛṣya babhañja madhyē || 6 ||

380

jītvānurūpaguṇaśīlavayō'ṅgarūpāṃ
sītābhīdhāṃ śriyamurasyabhīlabdhamānām |
mārgē vrajan bhṛgupatērvyanayat prarūḍhaṃ
darpaṃ mahīmakṛta yastrirarājabījām || 7 ||

381

yaḥ satyapāśaparivītapiturnidēśaṃ
straiṇasya cāpi śīrasā jagṛhē sabhāryaḥ |
rājyaṃ śriyaṃ praṇayinaḥ suhrdō nivāsaṃ
tyaktvā yayau vanamasūniva muktasaṅgaḥ || 8 ||

382

rakṣaḥśvasurvyakṛta rūpamaśuddhabuddhē -
stasyāḥ kharatriśīradūṣaṇamukhyabandhūn |
jaghnē caturdaśasahasramapāraṇīya -
kōdaṇḍapāṇiraṭamāna uvāsa kṛcchram || 9 ||

383

sītākathāśravaṇadīpitahṛcchayēna
sṛṣṭaṃ vilōkya nṛpatē daśakandharēṇa |
jaghnē'dbhutaiṇavapuṣā'sramatō'pakṛṣṭō
mārīcamāśu viśikhēna yathā kamugraḥ || 10 ||

384

rakṣō'dhamēna vṛkavad vipinē'samakṣaṃ
vaidēharājaduhitaryapayāpitāyām |

- bhrātrā vanē kṛpaṇavat priyayā viyuktaḥ*
strīsaṅgināṃ gatimiti prathayaṃścacāra || 11 || 385
- dagdhvā'tmakṛtyahatakrtyamahan kabandhaṃ*
sakhyaṃ vidhāya kapibhirdayitāgatiṃ taiḥ |
buddhvātha bālīni hatē plavagēndrasainyai -
rvēlāmagāt sa manujō'jabhavārcitāṅghriḥ || 12 || 386
- yadrōṣavibhramavivṛttakaṭākṣapāta -*
sambhrāntanakramakarō bhayagīrṇaghōṣaḥ |
sindhuh śīrasyarhaṇaṃ parigrhya rūpī
pādāravindamupagamya babhāṣa ētat || 13 || 387
- na tvāṃ vayaṃ jaḍadhiyō nu vidāma bhūman*
kūṭasthamādipurusaṃ jagatāmadhīsam |
yatsattvataḥ suragaṇā rajasah prajāśā
manyōśca bhūtapatayaḥ sa bhavān guṇēśaḥ || 14 || 388
- kāmaṃ prayāhi jahi viśravasō'vamēhaṃ*
trailōkyarāvaṇamavāpnuhi vīra patnīm |
badhnīhi sētumiha tē yaśasō vitatyai
gāyanti digvijayinō yamupētya bhūpāḥ || 15 || 389
- baddhvōdadhau raghupatirvividhādrikūṭaiḥ*
sētum kapīndrakarakampitabhūruhāṅgaiḥ |
sugrīvanīlahanumatpramukhairanīkai -
rlaṅkāṃ vibhīṣaṇaḍṛśā'viśadagraḍagdhām || 16 || 390
- sā vānarēndrabalaruddhavihārakōṣṭha -*
śrīdvāragōpurasadōvalabhīviṭaṅkā |

nirbhajyamānadhiṣaṇadhvajahēmakumbha -

śṛṅgāṭakā gajakulairhradinīva ghūrṇā || 17 ||

391

rakṣaḥpatistadavalōkya nikumbhakumbha -

dhūmrākṣadurmukhasurāntanarāntakādīn |

putraṃ prahastamatikāyavikampanādīn

sarvānugān samahinōdatha kumbhakarṇam || 18 ||

392

tāṃ yātudhānapṛtanāmāsīśūlacāpa -

prāsarṣṭīśaktīśaratōmarakhaḍgadurgām |

sugrīvalakṣmaṇamarutsutagandhamāda -

nīlāṅgadarkṣapanasādibhiranvitō'gāt || 19 ||

393

tē'nīkapā raghupatērabhipatya sarvē

dvandvaṃ varūthamibhapattirathāśvayōdhaiḥ |

jaghnurdrumairgirigadēṣubhiraṅgadādyāḥ

sītābhimarśahatamaṅgalarāvaṇēśān || 20 ||

394

rakṣaḥpatiḥ svabalanaṣṭimavēkṣya ruṣṭa

āruhya yānakamathābhisasāra rāmam |

svaḥsyandanē dyumati mātalinōpanītē

vibhrājamānamahananniśitaiḥ kṣurapraiḥ || 21 ||

395

rāmastamāha puruṣādapurīṣa yannaḥ

kāntāsamakṣamasatāpahṛtā śvavat tē |

tyaktatrapasya phalamadya jugupsitasya

yacchāmi kāla iva karturalaṅghyavīryaḥ || 22 ||

396

ēvaṃ kṣīpan dhanuṣi sandhitamutsasarja

bāṇaṃ sa vajramiva taddhṛdayaṃ bibhēda |

sō'sṛg vaman daśamukhairnyapatad vimānā -

ddhāhēti jalpati janē sukṛtīva riktaḥ || 23 ||

397

tatō niṣkramya laṅkāyā yātudhānyaḥ sahasraśaḥ |

mandōdaryā samaṃ tasmin prarudatya upādravan || 24 ||

398

svān svān bandhūn pariṣvajya lakṣmaṇēṣubhirarditān |

ruruduḥ susvaraṃ dīnā ghnantya ātmānamātmanā || 25 ||

399

hā hatāḥ sma vayaṃ nātha lōkarāvaṇa rāvaṇa |

kaṃ yāyāccharaṇaṃ laṅkā tvadvihīnā parārditā || 26 ||

400

naivaṃ vēda mahābhāga bhavān kāmavaśaṃ gataḥ |

tējō'nubhāvaṃ sītāyā yēna nītō daśāmimām || 27 ||

401

kṛtaiṣā vidhavā laṅkā vayaṃ ca kulanandana |

dēhaḥ kṛtō'nnaṃ grdhrāṇāmātmā narakahētavē || 28 ||

402

śrīśuka uvāca

svānāṃ vibhīṣaṇaścakrē kōsalēndrānumōditaḥ |

pitṛmēdhavidhānēna yaduktaṃ sāmparāyikam || 29 ||

403

tatō dadarśa bhagavānaśōkavanikāśramē |

kṣāmāṃ svavirahavyādhiṃ śiṃśapāmūlamāsthitaṃ || 30 ||

404

rāmaḥ priyatamāṃ bhāryāṃ dīnāṃ vīkṣyānvakampata |

ātmasandarśanāhlādavikasanmukhapaṅkajām || 31 ||

405

ārōpyāruruhē yānaṃ bhrātr̥bhyāṃ hanumadyutaḥ |

vibhīṣaṇāya bhagavān dattvā rakṣōgaṇēśatām || 32 ||

406

laṅkāmayuśca kalpāntaṃ yayau cīrṇavrataḥ purīm avakīryamāṇaḥ kusumairlōkapālārpitaiḥ pathi 33	407
upagīyamānacaritaḥ śatadhṛtyādibhirmudā gōmūtrayāvakam śrutvā bhrātaraṃ valkalāmbaram 34	408
mahākāruṇikō'tapyajjaṭilaṃ sthaṇḍilēśayam bharataḥ prāptamākarṇya paurāmātyapurōhitaiḥ 35	409
pādukē śīrasi nyasya rāmaṃ pratyudyatō'grajam nandigrāmāt svaśibirād gītavāditraniḥsvanaiḥ 36	410
brahmaghōṣeṇa ca muhuḥ paṭhadbhirbrahmavādibhiḥ svarṇakakṣapatakābhirhaimaiścitradhvajai rathaiḥ 37	411
sadaśvai rukmasannāhairbhaṭaiḥ puraṭavarmabhiḥ śrēṇībhīrvāramukhyābhirbhṛtyaiścaiva padānugaiḥ 38	412
pāramēṣṭhyānyupādāya paṇyānyuccāvacāni ca pādayōrnyapatat prēmṇā praklinnahṛdayēkṣaṇaḥ 39	413
pādukē nyasya purataḥ prāñjalirbāṣpalōcanaḥ tamāśliṣya ciraṃ dōrbhyāṃ snāpayan nētrajairjalaiḥ 40	414
rāmō lakṣmaṇasītābhyāṃ viprēbhyō yē'rhasattamāḥ tēbhyaḥ svayaṃ namaścakrē prajābhiśca namaskṛtaḥ 41	415
dhunvanta uttarāsaṅgān patiṃ vīkṣya cirāgatam uttarāḥ kōsalā mālyaiḥ kirantō nanṛturmudā 42	416
pādukē bharatō'grhṇāccāmaravyajanōttamē vibhīṣaṇaḥ sasugrīvaḥ śvētacchatraṃ marutsutaḥ 43	417

- dhanurniṣaṅgāñchatrugnaḥ sītā tīrthakamaṇḍalum |*
abibhradaṅgadaḥ khaḍgaṃ haimaṃ carmarkṣarāṇ nṛpa || 44 || 418
- puṣpakasthō'nvitaḥ strībhiḥ stūyamānaśca vandibhiḥ |*
virējē bhagavān rājan grahaiścandra ivōditaḥ || 45 || 419
- bhrātrbhirnanditaḥ sō'pi sōtsavāṃ prāviśat purīm |*
praviśya rājabhavanam gurupatnīḥ svamātaram || 46 || 420
- gurūn vayasyāvarajān pūjitaḥ pratyapūjayat |*
vaidēhī lakṣmaṇaścaiva yathāvat samupēyatuḥ || 47 || 421
- putrān svamātarastāstu prāṇāṃstanva ivōtthitāḥ |*
ārōpyāṅkē'bhiṣiñcantiyō bāṣpaughairvijahuḥ śucaḥ || 48 || 422
- jaṭā nirmucya vidhivat kulavṛddhaiḥ samaṃ guruḥ |*
abhyaṣiñcad yathaivēndraṃ catuḥsindhujalādibhiḥ || 49 || 423
- ēvaṃ kṛtaśiraḥsnānaḥ suvāsāḥ sragvyalaṅkṛtaḥ |*
svalaṅkṛtaiḥ suvāsōbhirbhrātrbhirbhāryayā babhau || 50 || 424
- agrahīdāsanam bhrātrā praṇipatya prasāditaḥ |*
prajāḥ svadharmaniratā varṇāśramaguṇānvitāḥ |
jugōpa pitṛvad rāmō mēnirē pitaram ca tam || 51 || 425
- trētāyāṃ vartamānāyāṃ kālāḥ kṛtasamō'bhavat |*
rāmē rājani dharmajñē sarvabhūtasukhāvahē || 52 || 426
- vanāni nadyō girayō varṣāṇi dvīpasindhavaḥ |*
sarvē kāmādughā āsan prajānāṃ bharatarṣabha || 53 || 427

nādhivyādhijarāglāniduḥkhaśōkabhayaklamāḥ |

mṛtyuścānicchatāṃ nāsīd rāmē rājanyadhōkṣajē || 54 ||

428

ēkapatnīvrataadharō rājarṣicaritaḥ śuciḥ |

svadharmaṃ gr̥hamēdhīyaṃ śikṣayan svayamācarat || 55 ||

429

prēmṇānuvṛttyā śīlēna praśrayāvanatā satī |

bhiyā hriyā ca bhāvajñā bhartuḥ sītāharanmanaḥ || 56 ||

430

*|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
navamaskandhē rāmacaritē daśamō'dhyāyaḥ ||*

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē ēkādaśō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

bhagavānātmanā'tmānaṃ rāma uttamakalpakaiḥ |
sarvadēvamayaṃ dēvamīja ācāryavān makhaiḥ || 1 ||

431

hōtrē'dadād diśaṃ prācīṃ brahmaṇē dakṣiṇāṃ prabhuḥ |
adhvaryavē pratīcīṃ ca udīcīṃ sāmagāya saḥ || 2 ||

432

ācāryāya dadau śēṣāṃ yāvatī bhūstadantarā |
manyamāna idaṃ kṛtsnaṃ brāhmaṇō'rhati niḥspṛhaḥ || 3 ||

433

ityayaṃ tadalaṅkāravāsōbhyāmaśēṣitaḥ |
tathā rājñyapi vaidēhī saumaṅgalyāśēṣitā || 4 ||

434

tē tu brahmaṇyadēvasya vātsalyaṃ vīkṣya saṃstutam |
prītāḥ klinnadhiyastasmai pratyarpyēdaṃ babhāṣirē || 5 ||

435

aprattaṃ nastvayā kiṃ nu bhagavan bhuvanēśvara |
yannō'ntarhṛdayaṃ viśya tamō haṃsi svarōciṣā || 6 ||

436

namō brahmaṇyadēvāya rāmāyākuṇṭhamēdhasē |
uttamaślōkadhuryāya nyastadaṇḍārpitāṅghrayē || 7 ||

437

<i>kadācillōkajijñāsurgūḍhō rātryāmalakṣitaḥ </i>	
<i>caran vācō'sṛṇōd rāmō bhāryāmuddiśya kasyacit 8 </i>	438
<i>nāhaṃ bibharmi tvāṃ duṣṭāmasatīm paravēśmagām </i>	
<i>strīlōbhī bibhṛyāt sītāṃ rāmō nāhaṃ bhajē punaḥ 9 </i>	439
<i>iti lōkād bahumukhād durārādhyādasaṃvidaḥ </i>	
<i>patyā bhītēna sā tyaktā prāptā prācētasāśramam 10 </i>	440
<i>antarvatnyāgatē kālē yamau sā suṣuvē sutau </i>	
<i>kuśō lava iti khyātau tayōścakrē kriyā muniḥ 11 </i>	441
<i>aṅgadaścitrakētuśca lakṣmaṇasyātmajau smṛtau </i>	
<i>takṣaḥ puṣkala ityāstāṃ bharatasya mahīpatē 12 </i>	442
<i>subāhuḥ śrutasēnaśca śatrughnasya babhūvatuḥ </i>	
<i>gandharvān kōṭiśō jaghnē bharatō vijayē diśām 13 </i>	443
<i>tadīyaṃ dhanamānīya sarvaṃ rājñē nyavēdayat </i>	
<i>śatrughnaśca madhōḥ putraṃ lavaṇaṃ nāma rākṣasam </i>	
<i>hatvā madhuvanē cakrē mathurāṃ nāma vai purīm 14 </i>	444
<i>munau nikṣīpya tanayau sītā bhartrā vivāsītā </i>	
<i>dhyāyantī rāmacaraṇau vivaraṃ pravivēśa ha 15 </i>	445
<i>tacchrutvā bhagavān rāmō rundhannapi dhiyā śucaḥ </i>	
<i>smaraṃstasyā guṇāṃstāṃstānnāśaknōd rōddhumīśvaraḥ 16 </i>	446
<i>strīpumprasaṅga ētādṛksarvatra trāsamāvahaḥ </i>	
<i>apīśvarāṇāṃ kimuta grāmyasya gṛhacētaṣaḥ 17 </i>	447

tata ūrdhvaṃ brahmacaryaṃ dhārayannajuhōt prabhuḥ |
trayōdaśābdaśāhasramagnihōtramakhaṇḍitam || 18 || 448

smaratāṃ hr̥di vinyasya viddhaṃ daṇḍakakaṇṭakaiḥ |
svapādapallavaṃ rāma ātmajyōtiragāt tataḥ || 19 || 449

nēdaṃ yaśō raghupatēḥ surayācñayā'tta -
līlātanōradhikasāmyavimuktadhāmnaḥ |
rakṣōvadhō jaladhibandhanamastrapūgaiḥ
kiṃ tasya śatruhananē kapayaḥ sahāyāḥ || 20 || 450

yasyāmalaṃ nṛpasadassu yaśō'dhunāpi
gāyantyaghaghnamṛṣayō digibhēndrapaṭṭam |
taṃ nākapālavasupālakirīṭajūṣṭa -
pādāmbujaṃ raghupatiṃ śaraṇaṃ prapadyē || 21 || 451

sa yaiḥ spr̥ṣṭō'bhidṛṣṭō vā saṃviṣṭō'nugatō'pi vā |
kōsalāstē yayuḥ sthānaṃ yatra gacchanti yōginaḥ || 22 || 452

puruṣō rāmacaritaṃ śravaṇairupadhārayan |
ānṛśaṃsyaparō rājan karmabandhairvimucyatē || 23 || 453

rājōvāca
kathaṃ sa bhagavān rāmō bhrātṛn vā svayamātmanaḥ |
tasmin vā tē'nvavartanta prajāḥ paurāśca īśvarē || 24 || 454

śrīśuka uvāca
athādiśad digvijayē bhrātṛṃstribhuvanēśvaraḥ |
ātmānaṃ darśayan svānāṃ purīmaikṣata sānugaḥ || 25 || 455

āsiktamārgāṃ gandhōdaiḥ kariṇāṃ madaśīkaraiḥ svāmināṃ prāptamālōkya mattāṃ vā sutarāmiva 26	456
prāsādagōpurasabhācaityadēvagṛhādiṣu vinyastahēmakalaśaiḥ patākābhiśca maṇḍitām 27	457
pūgaiḥ savṛntai rambhābhiḥ paṭṭikābhiḥ suvāsasām ādarśairamaṇśukaiḥ sragbhiḥ kṛtakautukatōraṇām 28	458
tamupēyustatra tatra paurā arhaṇapāṇayaḥ āśiṣō yuyujurdēva pāhīmāṃ prāk tvayōddhṛtām 29	459
tataḥ prajā vīkṣya patim cirāgataṃ didṛkṣayōtsṛṣṭagrḥāḥ striyō narāḥ āruhya harmyāṇyaravindalōcana - matṛptanētrāḥ kusumairavākiran 30	460
atha praviṣṭaḥ svagrhaṃ juṣṭaṃ svaiḥ pūrvarājabhiḥ anantākhilakōśādhyamanarghyōruparicchadam 31	461
vidrumōdumbaradvārairvaidūryastambhapaṅktibhiḥ sthalairmārakataiḥ svacchairbhātasphaṭikabhittibhiḥ 32	462
citrasragbhiḥ paṭṭikābhirvāsōmaṇigaṇāṃśukaiḥ muktāphalaiścidullāsaiḥ kāntakāmōpapattibhiḥ 33	463
dhūpadīpaiḥ surabhibhirmaṇḍitaṃ puṣpamaṇḍanaiḥ strīpumbhiḥ surasaṅkāśairjuṣṭaṃ bhūṣaṇabhūṣaṇaiḥ 34	464
tasmin sa bhagavān rāmaḥ snigdhayā priyayēṣṭayā rēmē svārāmadhīrāṇāmṛṣabhaḥ sītayā kila 35	465

bubhujē ca yathākālaṃ kāmān dharmamapīḍayan |

varṣapūgān bahūn nṛṇāmabhidhyātāṅghripallavaḥ || 36 ||

466

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ

navamaskandhē śrīrāmōpākhyānē ēkādaśō'dhyāyaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē dvādaśō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

kuśasya cātithistasmānniṣadhastatsutō nabhaḥ |
puṇḍarikō'tha tatputraḥ kṣēmadhanvābhavattataḥ || 1 || 467

dēvānīkastatō'nīhaḥ pāriyātrō'tha tatsutaḥ |
tatō balasthalastasmād vajranābhō'rkasambhavaḥ || 2 || 468

khagaṇastatsutastasmād vidhṛtiścābhavat sutaḥ |
tatō hiraṇyanābhō'bhūd yōgācāryastu jaiminēḥ || 3 || 469

śiṣyaḥ kausalya ādhyātmaṃ yājñavalkyō'dhyagād yataḥ |
yōgaṃ mahōdayamṛṣirhṛdayagranthibhēdakam || 4 || 470

puṣyō hiraṇyanābhasya dhruvasandhistatō'bhavat |
sudarśanō'thāgnivarnḥ śīghrastasya maruḥ sutaḥ || 5 || 471

yō'sāvāstē yōgasiddhaḥ kalāpagrāmamāśritaḥ |
kalērantē sūryavaṃśaṃ naṣṭaṃ bhāvayitā punaḥ || 6 || 472

tasmāt prasuśrutastasya sandhistasyāpyamarṣaṇaḥ |
mahasvāṃstatsutastasmād viśvasāhvō'nvajāyata || 7 || 473

tataḥ prasēnajit tasmāt takṣakō bhavitā punaḥ |
tatō bṛhadbalō yastu pitrā tē samarē hataḥ || 8 || 474

ētē hīkṣvākubhūpālā atītāḥ śṛṇvanāgatān |
bṛhadbalasya bhavitā putrō nāma bṛhadraṇaḥ || 9 || 475

urukriyastatastasya vatsavṛddhō bhaviṣyati |
prativyōmastatō bhānurdivākō vāhinīpatiḥ || 10 || 476

sahadēvastatō vīrō bṛhadaśvō'tha bhānumān |
pratīkāśvō bhānumataḥ supratīkō'tha tatsutaḥ || 11 || 477

bhavitā marudēvō'tha sunakṣatrō'tha puṣkaraḥ |
tasyāntarikṣastatputraḥ sutapāstadamitrajit || 12 || 478

bṛhadrājastu tasyāpi barhistasmāt kṛtañjayah |
raṇaṇjayastasya sutaḥ sañjayō bhavitā tataḥ || 13 || 479

tasmācchākyō'tha śuddhōdō lāṅgalastatsutaḥ smṛtaḥ |
tataḥ prasēnajit tasmāt kṣudrakō bhavitā tataḥ || 14 || 480

raṇakō bhavitā tasmāt surathastanayastataḥ |
sumitrō nāma niṣṭhānta ētē bārhadbalānvayāḥ || 15 || 481

ikṣvākūṇāmayam vaṃśaḥ sumitrāntō bhaviṣyati |
yatastam prāpya rājānam saṃsthām prāpsyati vai kalau || 16 || 482

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyām saṃhitāyām
navamaskandhē ikṣvākuvamśavarṇanam nāma dvādaśō'dhyāyaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē trayōdaśō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

nimirikṣvākutanayō vasiṣṭhamavṛtartvijam ।

ārabhya satraṃ sō'pyāha śakrēṇa prāgvṛtō'smi bhōḥ ॥ 1 ॥ 483

taṃ nirvartyāgamiṣyāmi tāvanmāṃ pratipālaya ।

tūṣṇīmāsīd gr̥hapatiḥ sō'pīndrasyākarōnmakham ॥ 2 ॥ 484

nimiścalamidaṃ vidvān satramārabhatātmavān ।

ṛtvigbhiraparaistāvannāgamad yāvatā guruḥ ॥ 3 ॥ 485

śiṣyavyatikramaṃ vīkṣya nirvartya gururāgataḥ ।

aśapat patatād dēhō nimēḥ paṇḍitamāninaḥ ॥ 4 ॥ 486

nimiḥ pratidadau śāpaṃ guravē'dharmavartinē ।

tavāpi patatād dēhō lōbhād dharmamajānataḥ ॥ 5 ॥ 487

ityutsasarja svam dēhaṃ nimiradhyātmakōvidaḥ ।

mitrāvaruṇayōrjajñē urvaśyāṃ prapitāmahaḥ ॥ 6 ॥ 488

gandhavastuṣu taddēhaṃ nidhāya munisattamāḥ ।

samāptē satrayāgē'tha dēvānūcuḥ samāgatān ॥ 7 ॥ 489

rājñō jīvatu dēhō'yaṃ prasannāḥ prabhavō yadi tathētyuktē nimiḥ prāha mā bhūnmē dēhabandhanam 8	490
yasya yōgaṃ na vāñchanti viyōgabhayakātarāḥ bhajanti caraṇāmbhōjaṃ munayō harimēdhasaḥ 9	491
dēhaṃ nāvarurutsē'haṃ duḥkhaśōkabhayāvaham sarvatrāsyā yatō mṛtyurmatsyānāmudakē yathā 10	492
dēvā ūcuḥ vidēha uṣyatāṃ kāmāṃ lōcanēṣu śarīriṇām unmēṣaṇanimēṣābhyāṃ lakṣitō'dhyātmasaṃsthitaḥ 11	493
arājakabhayaṃ nṛṇāṃ manyamānā maharṣayaḥ dēhaṃ mamanthuḥ sma nimēḥ kumāraḥ samajāyata 12	494
janmanā janakaḥ sō'bhūd vaidēhastu vidēhajaḥ mithilō mathanājjātō mithilā yēna nirmitā 13	495
tasmādudāvasustasya putrō'bhūnnandivardhanaḥ tataḥ sukētustasyāpi dēvarātō mahīpatē 14	496
tasmād bṛhadrathastasya mahāvīryaḥ sudhṛtpitā sudhṛtērdhṛṣṭakēturvai haryaśvō'tha marustataḥ 15	497
marōḥ pratīpakastasmājjātaḥ kṛtirathō yataḥ dēvamīḍhastasya sutō viśrutō'tha mahādhṛtiḥ 16	498

<i>kṛtirātastatastasmānmahārōmātha tatsutaḥ </i>	
<i>svarṇarōmā sutastasya hrasvarōmā vyajāyata 17 </i>	499
<i>tataḥ sīradhvajō jajñē yajñārthaṃ karṣatō mahīm </i>	
<i>sītā sīrāgratō jātā tasmāt sīradhvajaḥ smṛtaḥ 18 </i>	500
<i>kuśadhvajastasya putras -</i>	
<i>tatō dharmadhvajō nṛpaḥ </i>	
<i>dharmadhvajasya dvau putrau</i>	
<i>kṛtadhvajamitadhvajau 19 </i>	501
<i>kṛtadhvajāt kēśidhvajaḥ khāṇḍikyastu mitadhvajāt </i>	
<i>kṛtadhvajasutō rājannātmavidyāviśāradaḥ 20 </i>	502
<i>khāṇḍikyaḥ karmatattvajñō</i>	
<i>bhītaḥ kēśidhvajād drutaḥ </i>	
<i>bhānumāṃstasya putrō'bhūcc -</i>	
<i>hatadyumnastu tatsutaḥ 21 </i>	503
<i>śucistattanayastasmāt sanadvājastatō'bhavat </i>	
<i>ūrdhvakētuḥ sanadvājādajō'tha purujitsutaḥ 22 </i>	504
<i>ariṣṭanēmistasyāpi śrutāyustatsupārśvakaḥ </i>	
<i>tataścitrarathō yasya kṣēmadhirmithilādhipaḥ 23 </i>	505
<i>tasmāt samarathastasya sutaḥ satyarathastataḥ </i>	
<i>āsīdupagurustasmādupaguptō'gnisambhavaḥ 24 </i>	506
<i>vasvanantō'tha tatputrō yuyudhō yat subhāṣaṇaḥ </i>	
<i>śrutastatō jayastasmād vijayō'smāḍṛtaḥ sutaḥ 25 </i>	507

śunakastatsutō jajñē vītahavyō dhṛtistataḥ |

bahulāśvō dhṛtēstasya kṛtirasya mahāvaśī || 26 ||

508

ētē vai maithilā rājannātmavidyāviśāradāḥ |

yōgēśvaraprasādēna dvandvairmuktā gṛhēṣvapi || 27 ||

509

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
navamaskandhē nimivaṃśānuvarṇanaṃ nāma trayōdaśō'dhyāyah ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē caturdaśō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

athātaḥ śrūyatāṃ rājan vaṃśaḥ sōmasya pāvanaḥ |
yasminnailādayō bhūpāḥ kīrtiyantē puṇyakīrtayaḥ || 1 || 510

sahasraśīrasaḥ puṃsō nābhihradasarōruhāt |
jātasyāsīt sutō dhāturatriḥ pitṛsamō guṇaiḥ || 2 || 511

tasya dṛgbhyō'bhavat putraḥ sōmō'mṛtamayaḥ kila |
viprauṣadhyuḍugaṇānāṃ brahmaṇā kalpitaḥ patiḥ || 3 || 512

sō'yajad rājasūyēna vijitya bhuvanatrayam |
patnīm bṛhaspatērdarpāt tārāṃ nāmāharad balāt || 4 || 513

yadā sa dēvaguruṇā yācitō'bhīkṣṇasō madāt |
nātyajat tatkr̥tē jajñē suradānavavigrahaḥ || 5 || 514

śukrō bṛhaspatērdvēśādagrahīt sāsuroḍupam |
harō gurusutaṃ snēhāt sarvabhūtagaṇāvṛtaḥ || 6 || 515

sarvadēvagaṇōpētō mahēndrō gurumanvayāt |
surāsuravināśō'bhūt samarastārakāmayaḥ || 7 || 516

<i>nivēditō'thāṅgirasā sōmaṃ nirbhartsya viśvakṛt </i> <i>tārāṃ svabhartrē prāyacchadantarvatnīmavait patiḥ 8 </i>	517
<i>tyaja tyajāśu duṣprajñē matkṣētrādāhitaṃ paraiḥ </i> <i>nāhaṃ tvāṃ bhasmasāt kuryāṃ striyaṃ sāntānikaḥ sati 9 </i>	518
<i>tatyāja vrīḍitā tārā kumāraṃ kanakaprabham </i> <i>sprhāmāṅgirasasācakrē kumārē sōma ēva ca 10 </i>	519
<i>mamāyaṃ na tavētyuccaistasmin vivadamānayoḥ </i> <i>papracchurṛṣayō dēvā naivōcē vrīḍitā tu sā 11 </i>	520
<i>kumārō mātaraṃ prāha kupitō'līkalajjayā </i> <i>kiṃ na vōcasyasadvṛttē ātmāvadyaṃ vadāśu mē 12 </i>	521
<i>brahmā tāṃ raha āhūya samaprākṣicca sāntvayan </i> <i>sōmasyētyāha śanakaiḥ sōmastaṃ tāvadagrahīt 13 </i>	522
<i>tasyātmayōnirakṛta budha ityabhidhāṃ nṛpa </i> <i>buddhyā gambhīrayā yēna putrēṇāpōḍurāṇmudam 14 </i>	523
<i>tataḥ purūravā jajñē ilāyāṃ ya udāhṛtaḥ </i> <i>tasya rūpaguṇaudāryaśīladraviṇavikramān 15 </i>	524
<i>śrutvōrvaśīndrabhavanē gīyamānān surarṣiṇā </i> <i>tadantikamupēyāya dēvī smaraśarārditā 16 </i>	525
<i>mitrāvaruṇayoḥ śāpādāpannā naralōkatām </i> <i>niśamya puruṣaśrēṣṭhaṃ kandarpamiva rūpiṇam </i> <i>dhṛtiṃ viṣṭabhya lalanā upatasthē tadantikē 17 </i>	526

sa tām vilōkya nṛpatirharṣēṇōtphullalōcanaḥ |
uvāca ślakṣṇayā vācā dēvīm hr̥ṣṭatanūruhaḥ || 18 || 527

rājōvāca
svāgataṃ tē varārōhē āsyatām karavāma kim |
saṃramasva mayā sākaṃ ratirnau śāśvatīḥ samāḥ || 19 || 528

urvaśyuvāca
kasyāstvayi na sajjēta manō dṛṣṭīśca sundara |
yadaṅgāntaramāsādya cyavatē ha riraṃsayā || 20 || 529

ētāvuraṇakau rājan nyāsau rakṣasva mānada |
saṃraṃsyē bhavatā sākaṃ ślāghyaḥ strīṇām varaḥ smṛtaḥ || 21 || 530

ghṛtaṃ mē vīra bhakṣyaṃ syānnēkṣē tvānyatra maithunāt |
vivāsasaṃ tat tathēti pratipēdē mahāmanāḥ || 22 || 531

ahō rūpamahō bhāvō naralōkavimōhanam |
kō na sēvēta manujō dēvīm tvām svayamāgatām || 23 || 532

tayā sa puruṣaśrēṣṭhō ramayantyā yathārhataḥ |
rēmē suravīhārēṣu kāmāṃ caitrarathādiṣu || 24 || 533

ramamāṇastayā dēvyā padmakiṇjalkagandhayā |
tanmukhāmōdamuṣitō mumudē'hargaṇān bahūn || 25 || 534

apaśyannurvaśīmindrō gandharvān samacōdayat |
urvaśīrahitam mahyamāsthānaṃ nātisōbhatē || 26 || 535

tē upētya mahārātrē tamasi pratyupasthitē |
urvaśyā uraṇau jahrunyastau rājani jāyayā || 27 || 536

<i>niśamyākranditaṃ dēvī putrayōrnīyamānayoḥ </i> <i>hatāsmyaḥaṃ kunāthēna napuṃsā vīramāninā 28 </i>	537
<i>yadviśrambhādahaṃ naṣṭā hṛtāpatyā ca dasyubhiḥ </i> <i>yaḥ śētē niśi santrastō yathā nārī divā pumān 29 </i>	538
<i>iti vāksāyakairviddhaḥ pratōttrairiva kuñjaraḥ </i> <i>niśi nistriṃśamādāya vivastrō'bhyadravad ruṣā 30 </i>	539
<i>tē visṛjyōraṇau tatra vyadyōtanta sma vidyutaḥ </i> <i>ādāya mēṣāvāyāntaṃ nagnamaikṣata sā patim 31 </i>	540
<i>ailō'pi śayanē jāyāmapaśyan vīmanā iva </i> <i>taccittō vihvalaḥ śōcan babhrāmōnmattavanmahīm 32 </i>	541
<i>sa tāṃ vīkṣya kurukṣētrē sarasvatyāṃ ca tatsakhīḥ </i> <i>pañca prahr̥ṣṭavadanāḥ prāha sūktaṃ purūravāḥ 33 </i>	542
<i>ahō jāyē tiṣṭha tiṣṭha ghōrē na tyaktumarhasi </i> <i>māṃ tvamadyāpyanirvṛtya vacāṃsi kṛṇavāvahai 34 </i>	543
<i>sudēhō'yaṃ patatyatra dēvi dūraṃ hṛtastvayā </i> <i>khādantyēnaṃ vṛkā gṛdhrāstvatprasādasya nāspadam 35 </i>	544
<i>urvaśyuvāca</i> <i>mā mṛthāḥ puruṣō'si tvam mā sma tvādyurvṛkā imē </i> <i>kvāpi sakhyaṃ na vai strīṇāṃ vṛkāṇāṃ hṛdayaṃ yathā 36 </i>	545
<i>striyō hyakarūṇāḥ krūrā durmarṣāḥ priyasāhasāḥ </i> <i>ghnantyalpārthē'pi viśrabdhaṃ patiṃ bhrātaramapyuta 37 </i>	546

<i>vidhāyālīkaviśrambhamajñēṣu tyaktasauhṛdāḥ </i>	
<i>navamḥ navamabhīpsantyaḥ puṃścalyaḥ svairavṛttayaḥ 38 </i>	547
<i>saṃvatsarāntē hi bhavānēkarātram mayēśvara </i>	
<i>vatsyatyapatyāni ca tē bhaviṣyantyaparāṇi bhōḥ 39 </i>	548
<i>antarvatnīmupālakṣya dēvīm sa prayayau puram </i>	
<i>punastatra gatō'bdāntē urvaśīm vīramātaram 40 </i>	549
<i>upalabhya mudā yuktaḥ samuvāsa tayā niśām </i>	
<i>athainamurvaśī prāha kṛpaṇam virahāturam 41 </i>	550
<i>gandharvānupadhāvēmāmstubhyaḥ dāsyanti māmiti </i>	
<i>tasya saṃstuvatastuṣṭā agnisthālīm dadurnṛpa </i>	
<i>urvaśīm manyamānastām sō'budhyata caran vanē 42 </i>	551
<i>sthālīm nyasya vanē gatvā grhānādhyāyatō niśi </i>	
<i>trētāyām sampravṛttāyām manasi trayyavartata 43 </i>	552
<i>sthālīsthānam gatō'svattham śamīgarbham vilakṣya saḥ </i>	
<i>tēna dvē araṇī kṛtvā urvaśīlōkakāmyayā 44 </i>	553
<i>urvaśīm mantratō dhyāyannadharāraṇimuttarām </i>	
<i>ātmānamubhayōrmadhyē yat tat prajananaḥ prabhuḥ 45 </i>	554
<i>tasya nirmanthanājjātō jātavēdā vibhāvasuḥ </i>	
<i>trayyā sa vidyayā rājñā putratvē kalpitastrivṛt 46 </i>	555
<i>tēnāyajata yajñēśam bhagavantamadhōkṣajam </i>	
<i>urvaśīlōkamanvicchan sarvadēvamayaḥ harim 47 </i>	556

ēka ēva purā vēdaḥ praṇavaḥ sarvavāṇmayaḥ |

dēvō nārāyaṇō nānya ēkō'gnirvarṇa ēva ca || 48 ||

557

purūravasa ēvāsīt trayī trētāmukhē nṛpa |

agninā prajayā rājā lōkaṃ gāndharvamēyivān || 49 ||

558

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
navamaskandhē ailōpākhyānē caturdaśō'dhyāyaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē pañcadaśō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

ailasya cōrvaśīgarbhāt ṣaḍāsannātmajā nṛpa |
āyuh śrutāyuh satyāyū rayō'tha vijayō jayaḥ || 1 || 559

śrutāyōrvasumān putraḥ satyāyōśca śrutañjayaḥ |
rayasya suta ēkaśca jayasya tanayō'mitaḥ || 2 || 560

bhīmastu vijayasyātha kāñcanō hōtrakastataḥ |
tasya jahnuḥ sutō gaṅgām gaṇḍūṣīkrtya yō'pibat |
jahnōstu pūrustatputrō balākaścātmajō'jakaḥ || 3 || 561

tataḥ kuśaḥ kuśasyāpi kuśāmbustanayō vasuḥ |
kuśanābhaśca catvārō gādhirāsīt kuśāmbujaḥ || 4 || 562

tasya satyavatīm kanyāmṛcīkō'yācata dvijaḥ |
varam visadrśaṃ matvā gādhirbhārgavamabravīt || 5 || 563

ēkataḥ śyāmakarṇānām hayānām candravarcasām |
sahasraṃ dīyatām śulkaṃ kanyāyāḥ kuśikā vayam || 6 || 564

ityuktastanmataṃ jñātvā gataḥ sa varuṇāntikam |
ānīya dattvā tānaśvānupayēmē varānanām || 7 || 565

sa ṛṣiḥ prārthitaḥ patnyā śvaśrvā cāpatyakāmyayā śrapayitvōbhayairmantraīscaruṃ snātuṃ gatō muniḥ 8	566
tāvat satyavatī mātṛā svacaruṃ yācitā satī śrēṣṭhaṃ matvā tayāyacchanmātrē māturadat svayam 9	567
tad vijñāya muniḥ prāha patnīm kaṣṭamakāraṣīḥ ghōrō daṇḍadharah putrō bhrātā tē brahmavittamaḥ 10	568
prasāditāḥ satyavatyā maivam bhūditī bhārgavaḥ atha tarhi bhavēt pautrō jamadagnīstatō'bhavat 11	569
sā cābhūt sumahāpuṇyā kauśikī lōkapāvanī rēṇōḥ sutāṃ rēṇukāṃ vai jamadagnīruvāha yām 12	570
tasyām vai bhārgavarṣēḥ sutā vasumadādayaḥ yavīyāñjajña ētēṣāṃ rāma ityabhiviśrutaḥ 13	571
yamāhurvāsudēvāṃśaṃ haihayānāṃ kulāntakam triḥsaptakṛtvō ya imāṃ cakrē niḥkṣatriyāṃ mahīm 14	572
duṣṭaṃ kṣatraṃ bhuvō bhāramabrahmaṇyamanīnaśat rajastamōvṛtamahan phalgunyapi kṛtēṃ'hasi 15	573
rājōvāca kiṃ tadamhō bhagavatō rājanyairajitātmabhiḥ kṛtaṃ yēna kulaṃ naṣṭaṃ kṣatriyāṇāmabhīkṣṇaśaḥ 16	574
śrīśuka uvāca haihayānāmadhipatirarjunaḥ kṣatriyarṣabhaḥ dattaṃ nārāyaṇasyāṃśamārādhyā parikarmabhiḥ 17	575

<i>bāhūn daśaśataṃ lēbhē durdharṣatvamarātiṣu </i> <i>avyāhatēndriyaujaḥ śrītējōvīryayaśōbalam 18 </i>	576
<i>yōgēśvaratvamaiśvaryaṃ guṇā yatrāṇimādayaḥ </i> <i>cacārāvyāhatagatirlōkēṣu pavanō yathā 19 </i>	577
<i>strīratnairāvṛtaḥ krīḍan rēvāmbhasi madōtkataḥ </i> <i>vaijayantīm srajaṃ bibhrad rurōdha saritaṃ bhujaiḥ 20 </i>	578
<i>viplāvitaṃ svaśibiraṃ pratisrōtaḥsarijjalaiḥ </i> <i>nāmṛṣyat tasya tad vīryaṃ vīramānī daśānanaḥ 21 </i>	579
<i>grhītō līlayā strīṇāṃ samakṣaṃ kṛtakilbiṣaḥ </i> <i>māhiṣmatyāṃ sanniruddhō muktō yēna kapiryathā 22 </i>	580
<i>sa ēkadā tu mṛgayāṃ vicaran vipinē vanē </i> <i>yadṛcchayā”śramapadaṃ jamadagnērūpāviśat 23 </i>	581
<i>tasmai sa naradēvāya munīrarhaṇamāharat </i> <i>sasainyāmātyavāhāya haviṣmatyā tapōdhanāḥ 24 </i>	582
<i>sa vīrastatra tad dṛṣṭvā ātmaiśvaryaṭiśāyanam </i> <i>tannādriyatāgnihoṭryāṃ sābhilāṣaḥ sa haihayaḥ 25 </i>	583
<i>havirdhānīmṛṣērdarpānnarān hartumacōdayat </i> <i>tē ca māhiṣmatīm ninyuḥ savatsāṃ krandatīm balāt 26 </i>	584
<i>atha rājani niryātē rāma āśrama āgataḥ </i> <i>śrutvā tat tasya daurātmyaṃ cukrōdhāhirivāhataḥ 27 </i>	585
<i>ghōramādāya paraśuṃ satūṇaṃ carma kārmukam </i> <i>anvadhāvata durdharṣō mṛgēndra iva yūthapam 28 </i>	586

tamāpatantaṃ bhṛguvaryamōjasā

dhanurdharaṃ bāṇaparaśvadhāyudham |

aiṇēyacarmāmbaramarkadhāmabhi -

ryutaṃ jaṭābhirdadṛśē purīṃ viśan || 29 ||

587

acōdayaddhastirathāśvapattibhi -

rgadāsibāṇarṣṭiśataghniśaktibhiḥ |

akṣauhiṇīḥ saptadaśātibhīṣaṇā -

stā rāma ēkō bhagavānasūdayat || 30 ||

588

yatō yatō'sau praharatparaśvadhō

manō'nilaujāḥ paracakrasūdanaḥ |

tatastataśchinnabhujōrukandharā

nipētururvyāṃ hataśūtavāhanāḥ || 31 ||

589

drṣṭvā svasainyaṃ rudhiraughakardamē

raṇājirē rāma kuṭhārasāyakaiḥ |

vivṛkṇacarmadhvajacāpaviGRAHAṃ

nipātitaṃ haihaya āpatad ruṣā || 32 ||

590

athārjunaḥ pañcaśatēṣu bāhubhi -

rdhanuḥṣu bāṇān yugapat sa sandadhē |

rāmāya rāmō'strabhṛtāṃ samagraṇī -

stānyēkadhanvēṣubhirācchinat samam || 33 ||

591

punaḥ svahastairacalān mṛdhē'ṅghripā -

nutkṣipyā vēgādabhidhāvatō yudhi |

bhujān kuṭhārēṇa kaṭhōranēminā

cicchēda rāmaḥ prasabhaṃ tvahēriva || 34 ||

592

<i>kṛttabāhōḥ śīrastasya girēḥ śṛṅgamivāharat </i>	
<i>hatē pitari tatputrā ayutaṃ dudruvurbhayāt 35 </i>	593
<i>agnihōtrīmupāvartya savatsāṃ paravīrahā </i>	
<i>samupētyāśramaṃ pitrē parikliṣṭāṃ samarpayat 36 </i>	594
<i>svakarma tatkr̥taṃ rāmaḥ pitrē bhrātr̥bhya ēva ca </i>	
<i>varṇayāmāsa tacchrutvā jamadagnirabhāṣata 37 </i>	595
<i>rāma rāma mahābāhō bhavān pāpamakāraṣīt </i>	
<i>avadhīnnaradēvaṃ yat sarvadēvamayaṃ vr̥thā 38 </i>	596
<i>vayaṃ hi brāhmaṇāstāta kṣamayārhanatāṃ gatāḥ </i>	
<i>yayā lōkagururdēvaḥ pāramēṣṭhyamagāt padam 39 </i>	597
<i>kṣamayā rōcatē lakṣmīrbrāhmī saurī yathā prabhā </i>	
<i>kṣamiṇāmāśu bhagavāṃstuṣyatē harirīśvaraḥ 40 </i>	598
<i>rājñō mūrdhābhiṣiktasya vadhō brahmavadhād guruḥ </i>	
<i>tīrthasaṃsēvayā cāṃhō jahyaṅgācyutacētanāḥ 41 </i>	599
 <i> iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ</i> <i>navamaskandhē pañcadaśō'dhyāyaḥ </i>	

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē ṣōḍaśō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

pitrōpaśikṣitō rāmastathēti kurunandana ।

saṃvatsaram tīrthayātrāṃ caritvā'sramamāvrajaḥ ॥ 1 ॥

600

kadācid rēṇukā yātā gaṅgāyāṃ padmamālinam ।

gandharvarājaṃ krīḍantamapsarōbhirapaśyata ॥ 2 ॥

601

vilōkayantī krīḍantamudakārthaṃ nadīṃ gatā ।

hōmavēlāṃ na sasmāra kiñcictrarathasprhā ॥ 3 ॥

602

kālātyayaṃ taṃ vilōkya munēḥ śāpaviśaṅkitā ।

āgatya kalaśaṃ tasthau purōdhāya kṛtāñjaliḥ ॥ 4 ॥

603

vyabhicāraṃ munirjñātvā patnyāḥ prakupitō'bravīt ।

ghnataināṃ putrakāḥ pāpāmityuktāstē na cakrirē ॥ 5 ॥

604

rāmaḥ sañcōditaḥ pitrā bhrātṛn mātṛā sahāvadhīt ।

prabhāvajñō munēḥ samyak samādhēstapasaśca saḥ ॥ 6 ॥

605

varēṇacchandayāmāsa prītaḥ satyavatīsutaḥ ।

vavrē hatānāṃ rāmō'pi jīvitaṃ cāsmṛtiṃ vadhē ॥ 7 ॥

606

uttasthustē kuśalinō nidrāpāya ivāñjasā piturvidvāmṣtapōvīryaṃ rāmaścakrē suhr̥dvadham 8	607
yē'rjunasya sutā rājan smarantaḥ svapiturvadham rāmavīryaparābhūtā lēbhirē śarma na kvacit 9	608
ēkadā'śramatō rāmē sabhrātari vanaṃ gatē vairam sisādhayiṣavō labdhacchidrā upāgaman 10	609
dr̥ṣṭvāgnyagāra āsīnamāvēśitadhiyaṃ munim bhagavatyuttamaślōkē jaghnustē pāpaniścayāḥ 11	610
yācyamānāḥ kṛpaṇayā rāmamātrātidāruṇāḥ prasahya śira utkr̥tya ninyustē kṣatrabandhavaḥ 12	611
rēṇukā duḥkhaśōkārtā nighnantyātmānamātmanā rāma rāmēhi tātēti vicukrōśōccakaiḥ satī 13	612
tadupaśrutya dūrasthō hā rāmētyārtavatsvanam tvarayā'śramamāsādyā dadṛśē pītaraṃ hatam 14	613
tad duḥkharōṣāmarṣārtiśōkavēgavimōhitaḥ hā tāta sādho dharmiṣṭha tyaktvāsmān svargatō bhavān 15	614
vilapyaivaṃ piturdēhaṃ nidhāya bhrātr̥ṣu svayam pragr̥hya paraśuṃ rāmaḥ kṣatrāntāya manō dadhē 16	615
gatvā māhiṣmatīṃ rāmō brahmaghnavihataśriyam tēṣāṃ sa śīrṣabhī rājan madhyē cakrē mahāgirim 17	616
tadraktēna nadīṃ ghōrāmabrahmaṇyabhayāvahām hētum kṛtvā pitrvadham kṣatrē'maṅgalakāriṇi 18	617

triḥsaptakṛtvāḥ pṛthivīm kṛtvā niḥkṣatriyām prabhuḥ |
samantapañcakē cakrē śōṇitōdān hradān nṛpa || 19 || 618

pituh kāyēna sandhāya śira ādāya barhiṣi |
sarvadēvamayaṁ dēvamātmānamayajanmakhaiḥ || 20 || 619

dadau prācīm diśaṁ hōtrē brahmaṇē dakṣiṇām diśam |
adhvaryavē prācīm vai udgātrē uttarām diśam || 21 || 620

anyēbhyō'vāntaradiśaḥ kaśyapāya ca madhyataḥ |
āryāvartamupadraṣṭrē sadasyēbhyastataḥ param || 22 || 621

tataścāvabhṛthasnanāvidhūtāśēṣakilbiṣaḥ |
sarasvatyām brahmanadyām rējē vyabhra ivāṁśumān || 23 || 622

svadēhaṁ jamadagnistu labdhvā saṁjñānalakṣaṇam |
ṛṣiṇām maṇḍalē sō'bhūt saptamō rāmapūjitaḥ || 24 || 623

jāmadagnyo'pi bhagavān rāmaḥ kamalalōcanaḥ |
āgāminyantarē rājan vartayiṣyati vai bṛhat || 25 || 624

āstē'dyāpi mahēndrādrau nyastadaṇḍaḥ praśāntadhīḥ |
upagīyamānacaritaḥ siddhagandharvacāraṇaiḥ || 26 || 625

ēvaṁ bhṛguṣu viśvātmā bhagavān harirīśvaraḥ |
avatīrya paraṁ bhāraṁ bhuvō'han bahuśō nṛpān || 27 || 626

gādhērabhūnmahātējāḥ samiddha iva pāvakaḥ |
tapasā kṣātramutsṛjya yō lēbhē brahmavarcasam || 28 || 627

viśvāmitrasya caivāsan putrā ēkaśataṁ nṛpa |
madhyamastu madhucchandā madhucchandasa ēva tē || 29 || 628

putraṃ kṛtvā śunaḥśēpaṃ dēvarātaṃ ca bhārgavam |
ājīgartaṃ sutānāha jyēṣṭha ēṣa prakalpyatām || 30 || 629

yō vai hariścandramakhē vikṛitaḥ puruṣaḥ paśuḥ |
stutvā dēvān prajēśādīn mumucē pāśabandhanāt || 31 || 630

yō rātō dēvayajanē dēvaīrgādhiṣu tāpasah |
dēvarāta iti khyātaḥ śunaḥśēpaḥ sa bhārgavaḥ || 32 || 631

yē madhucchandaso jyēṣṭhāḥ kuśalaṃ mēnirē na tat |
aśapat tānmuniḥ kruddhō mlēcchā bhavata durjanāḥ || 33 || 632

sa hōvāca madhucchandāḥ sārdham pañcāsatā tataḥ |
yannō bhavān sañjānītē tasmimṣtiṣṭhāmahē vayam || 34 || 633

jyēṣṭhaṃ mantradṛśaṃ cakrustvāmanvañcō vayaṃ sma hi |
viśvāmitraḥ sutānāha vīravantō bhaviṣyatha |
yē mānaṃ mē'nugrḥṇantō vīravantamakarta mām || 35 || 634

ēṣa vaḥ kuśikā vīrō dēvarātastamanvita |
anyē cāṣṭakahārītajayakratumadādayaḥ || 36 || 635

ēvaṃ kauśikagōtraṃ tu viśvāmitraiḥ pṛthagvidham |
pravarāntaramāpannaṃ taddhi caivaṃ prakalpitaṃ || 37 || 636

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
navamaskandhē ṣoḍaśo'dhyāyaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē saptadaśō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

yaḥ purūravasah putra āyustasyābhavan sutāḥ |
nahuṣaḥ kṣatravṛddhaśca rajī rambhaśca vīryavān || 1 || 637

anēnā iti rājendra śṛṇu kṣatravṛdhō'nvayam |
kṣatravṛddhasutasyāsan suhōtrasyātmajāstrayaḥ || 2 || 638

kāśyaḥ kuśō gr̥tsamada iti gr̥tsamadādabhūt |
śunakaḥ śaunakō yasya bahvṛcapravarō muniḥ || 3 || 639

kāśyasya kāśistatputrō rāṣṭrō dīrghatamaḥpitā |
dhanvantarirdairghatama āyurvēdapravartakaḥ || 4 || 640

yajñabhug vāsudēvāṃśaḥ smṛtamātrārtināśanaḥ |
tatputraḥ kētumānasya jajñē bhīmarathastataḥ || 5 || 641

divōdāsō dyumāṃstasmāt pratardana iti smṛtaḥ |
sa ēva śatrujīd vatsa ṛtadhvaja itīritaḥ |
tathā kuvalayāśvēti prōktō'larkādayastataḥ || 6 || 642

ṣaṣṭivarṣasahasrāṇi ṣaṣṭivarṣaśatāni ca |
nālarkādaparō rājan mēdinīm bubhujē yuvā || 7 || 643

alarkāt santatistasmāt sunīthō'tha sukētanah dharmakētuḥ sutastasmāt satyakēturajāyata 8	644
dhr̥ṣṭakētuḥ sutastasmāt sukumārah kṣitīśvarah vītiḥōtrasya bhargō'tō bhārgabhūmirabhūnnṛpah 9	645
itīmē kāśayō bhūpāḥ kṣatravṛddhānvayāyinaḥ rambhasya rabhasaḥ putrō gambhīraścākriyastataḥ 10	646
tasya kṣētrē brahma jajñē śṛṇu vaṃśamanēnasaḥ śuddhastataḥ śucistasmāt trikakud dharmasārathiḥ 11	647
tataḥ śāntarayō jajñē kṛtakṛtyaḥ sa ātmavān rajēḥ pañcaśatānyāsan putrāṇāmamitaujasām 12	648
dēvairabhyarthitō daityān hatvēndrāyādadād divam indrastasmai punardattvā gṛhītvā caraṇau rajēḥ 13	649
ātmānamarpayāmāsa prahlādādyariśaṅkitaḥ pitaryuparatē putrā yācamānāya nō daduḥ 14	650
triviṣṭapaṃ mahēndrāya yajñabhāgān samādaduḥ guruṇā hūyamānē'gnau balabhit tanayān rajēḥ 15	651
avadhīd bhraṃśitān mārḡanna kaścidavaśēṣitaḥ kuśāt pratiḥ kṣātravṛddhāt sañjayastatsutō jayaḥ 16	652
tataḥ kṛtaḥ kṛtasyāpi jajñē haryavanō nṛpah sahadēvastatō hīnō jayasēnastu tatsutaḥ 17	653
saṅkṛtistasya ca jayaḥ kṣatradharmā mahārathaḥ	

kṣatravṛddhānvayā bhūpāḥ

śṛṇu vaṁśaṁ ca nāhuṣāt || 18 ||

654

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṁsyāṁ saṁhitāyāṁ
navamaskandhē candravaṁśānuvarṇanē saptadaśō'dhyāyaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē aṣṭādaśō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

yatiryayātiḥ saṃyātirāyatirviyatiḥ kṛtiḥ |
ṣaḍimē nahuṣasyāsannindriyāṇīva dēhinaḥ || 1 || 655

rājyaṃ naicchad yatiḥ pitrā dattaṃ tatpariṇānavit |
yatra praviṣṭaḥ puruṣa ātmānaṃ nāvabudhyatē || 2 || 656

pitari bhraṃśītē sthānādirānyā dharṣaṇād dvijaiḥ |
prāpitē'jagaratvaṃ vai yayātirabhavannṛpaḥ || 3 || 657

catasṛṣvādiśad dikṣu bhrātṛn bhrātā yavīyasaḥ |
kṛtadārō jugōpōrvīm kāvyasya vṛṣaparvaṇaḥ || 4 || 658

rājōvāca

brahmarṣirbhagavān kāvyāḥ kṣatrabandhuśca nāhuṣaḥ |
rājanyaviprayōḥ kasmād vivāhaḥ pratilōmakaḥ || 5 || 659

śrīśuka uvāca

ēkadā dānavēndrasya śarmiṣṭhā nāma kanyakā |
sakhīsaḥsrasaṃyuktā guruputryā ca bhāminī || 6 || 660

dēvayānyā purōdyānē puṣpitadrumasaṅkulē vyacarat kalagītālinalinīpulinē'balā 7	661
tā jalāśayamāsādyā kanyāḥ kamalalōcanāḥ tīrē nyasya dukūlāni vijahruḥ siñcatīrmithaḥ 8	662
vīkṣya vrajantaṁ giriśaṁ saha dēvyā vṛṣasthitam sahasōttīrya vāsāṁsi paryadhurvṛḍitāḥ striyaḥ 9	663
śarmiṣṭhājānatī vāsō guruputryāḥ samavyayat svīyaṁ matvā prakupitā dēvayānīdamabravīt 10	664
ahō nirīkṣyatāmasyā dāsyāḥ karma hyasāmpratam asmaddhāryaṁ dhṛtavatī śunīva haviradhvarē 11	665
yairidaṁ tapasā sṛṣṭaṁ mukhaṁ puṁsaḥ parasya yē dhāryatē yairiha jyōtiḥ śivaḥ panthāśca darśitaḥ 12	666
yān vandantyupatiṣṭhantē lōkanāthāḥ surēśvarāḥ bhagavānapi viśvātmā pāvanaḥ śrīnikētaṇaḥ 13	667
vayaṁ tatrāpi bhṛgavaḥ śiṣyō'syā naḥ pitāsurāḥ asmaddhāryaṁ dhṛtavatī sūdrō vēdamivāsatī 14	668
ēvaṁ śapantīm śarmiṣṭhā guruputrīmabhāṣata ruṣā śvasantyuraṅgīva dharṣitā daṣṭadacchadā 15	669
ātmavṛttamavijñāya katthasē bahu bhikṣuki kiṁ na pratīkṣasē'smākaṁ grhān balibhujō yathā 16	670
ēvaṁvidhaiḥ suparuṣaiḥ kṣiptvā'cāryasutāṁ satīm śarmiṣṭhā prākṣipat kūpē vāsa ādāya manyunā 17	671

tasyāṃ gatāyāṃ svagrhaṃ yayātirmṛgayāṃ caran |
prāptō yadṛcchayā kūpē jalārthī tāṃ dadarśa ha || 18 || 672

dattvā svamuttaram vāsastasyai rājā vivāsasē |
grhītvā pāṇinā pāṇimujjahāra dayāparaḥ || 19 || 673

taṃ vīramāhausānasī prēmanirbharayā girā |
rājaṃstvayā grhītō mē pāṇiḥ parapurañjaya || 20 || 674

hastagrāhō'parō mā bhūd grhītāyāstvayā hi mē |
ēṣa īsakṛtō vīra sambandhō nau na pauruṣaḥ |
yadidaṃ kūpalagnāyā bhavatō darśanaṃ mama || 21 || 675

na brāhmaṇō mē bhavitā hastagrāhō mahābhujā |
kacasya bārhaspatyasya śāpād yamaśapaṃ purā || 22 || 676

yayātiranabhiprētaṃ daivōpahṛtamātmanaḥ |
manastu tadgataṃ buddhvā pratijagrāha tadvacaḥ || 23 || 677

gatē rājani sā vīrē tatra sma rudatī pituḥ |
nyavēdayat tataḥ sarvamuktaṃ śarmiṣṭhayā kṛtaṃ || 24 || 678

durmanā bhagavān kāvyāḥ paurōhityaṃ vigarhayan |
stuvan vṛttiṃ ca kāpōtīṃ duhitṛā sa yayau purāt || 25 || 679

vṛṣaparvā tamājñāya pratyanīkavivakṣitaṃ |
gurum prasādayan mūrdhnā pādayōḥ patitaḥ pathi || 26 || 680

kṣaṇārdhamanyurbhagavān śiṣyaṃ vyācaṣṭa bhārgavaḥ |
kāmo'syāḥ kriyatāṃ rājan naināṃ tyaktumihōtsahē || 27 || 681

<i>tathētyavasthitē prāha dēvayānī manōgatam </i>	
<i>pitṛā dattā yatō yāsyē sānugā yātu māmanu 28 </i>	682
<i>svānāṃ tatsaṅkaṭaṃ vīkṣya tadarthasya ca gauravam </i>	
<i>dēvayānīm paryacarat strīsaḥsrēṇa dāsavat 29 </i>	683
<i>nāhuṣāya sutāṃ dattvā saha śarmiṣṭhayōśanā </i>	
<i>tamāha rājañcharmiṣṭhāmādhāstalpē na karhicit 30 </i>	684
<i>vilōkyauśanasīm rājañcharmiṣṭhā saprajāṃ kvacit </i>	
<i>tamēva vavrē rahasi sakhyāḥ patimṛtau satī 31 </i>	685
<i>rājaputryārthitō'patyē dharmam cāvēkṣya dharmavit </i>	
<i>smarañchukravacaḥ kālē diṣṭamēvābhyapadyata 32 </i>	686
<i>yaduṃ ca turvasuṃ caiva dēvayānī vyajāyata </i>	
<i>druhyuṃ cānuṃ ca pūruṃ ca śarmiṣṭhā vārṣaparvaṇī 33 </i>	687
<i>garbhasambhavamāsurya bharturvijñāya māninī </i>	
<i>dēvayānī piturgēhaṃ yayau krōdhavimūrcchitā 34 </i>	688
<i>priyāmanugataḥ kāmī vacōbhirupamantrayan </i>	
<i>na prasādayituṃ śēkē pādasaṃvāhanādibhiḥ 35 </i>	689
<i>śukrastamāha kupitaḥ strīkāmānṛtapūruṣa </i>	
<i>tvāṃ jarā viśatāṃ manda virūpakaraṇī nṛṇām 36 </i>	690
<i>yayātiruvāca</i>	
<i>atrptō'smyadya kāmānāṃ brahman duhitari sma tē </i>	
<i>vyatyasyatāṃ yathākāmaṃ vayasā yō'bhidhāsyati 37 </i>	691

iti labdhavyavasthānaḥ putraṃ jyēṣṭhamavōcata yadō tāta pratīcchēmāṃ jarāṃ dēhi nijaṃ vayaḥ 38	692
mātāmahakṛtāṃ vatsa na tṛptō viṣayēṣvahaṃ vayasā bhavadīyēna raṃsyē katipayāḥ samāḥ 39	693
yaduruvāca nōtsahē jarasā sthātumantarā prāptayā tava aviditvā sukhaṃ grāmyaṃ vaitṛṣṇyaṃ naiti pūruṣaḥ 40	694
turvasuścōditaḥ pitrā druhyuścānuśca bhārata pratyācakhyuradharmajñā hyanityē nityabuddhayaḥ 41	695
apṛcchat tanayaṃ pūruṃ vayasōnaṃ guṇādhikam na tvamagrajavad vatsa mām pratyākhyātumarhasi 42	696
pūruruvāca kō nu lōkē manuṣyēndra piturātmakṛtaḥ pumān pratikartuṃ kṣamō yasya prasādād vindatē param 43	697
uttamaścintitaṃ kuryāt prōktakārī tu madhyamaḥ adhamō'sraddhayā kuryādakartōccaritaṃ pituḥ 44	698
iti pramuditāḥ pūruḥ pratyagrḥṇājjarāṃ pituḥ sō'pi tadvayasā kāmān yathāvajjujuṣē nṛpa 45	699
saptadvīpapatih samyak pitṛvat pālayan prajāḥ yathōpajōṣaṃ viṣayāñjujuṣē'vyāhatēndriyaḥ 46	700
dēvayānyapyanudinaṃ manōvāgdēhavastubhiḥ prēyasaḥ paramām prītimuvāha prēyasī rahaḥ 47	701

ayajad yajñapurusaṃ kratubhirbhūridakṣiṇaiḥ |

sarvadēvamayaṃ dēvaṃ sarvavēdamayaṃ harim || 48 ||

702

yasminnidaṃ viracitaṃ vyōmnīva jaladāvaliḥ |

nānēva bhāti nābhāti svapnamāyāmanōrathaḥ || 49 ||

703

tamēva hṛdi vinyasya vāsudēvaṃ guhāśayam |

nārāyaṇamaṇīyāṃsaṃ nirāśīrayajat prabhum || 50 ||

704

ēvaṃ varṣasahasrāṇi manaḥsaṣṭhairmanaḥsukham |

vidadhānō'pi nātrpyat sārvaabhaumaḥ kadindriyaiḥ || 51 ||

705

*|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
navamaskandhē aṣṭādaśō'dhyāyaḥ ||*

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē ēkōnaviṃśō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

sa itthamācaran kāmān straiṇō'pahnavamātmanah |
buddhvā priyāyai nirviṇṇō gāthāmētāmagāyata || 1 ||

706

śṛṇu bhārgavyamūṃ gāthāṃ madvidhācaritāṃ bhuvi |
dhīrā yasyānuśōcanti vanē grāmanivāsinaḥ || 2 ||

707

basta ēkō vanē kaścid vicinvan priyamātmanah |
dadarśa kūpē patitāṃ svakarmavaśagāmajām || 3 ||

708

tasyā uddharaṇōpāyaṃ bastaḥ kāmī vicintayan |
vyadhata tīrthamuddhṛtya viśāṇāgrēṇa rōdhasī || 4 ||

709

sōttīrya kūpāt suśrōṇī tamēva cakamē kila |
tayā vṛtaṃ samudvīkṣya bahvyō'jāḥ kāntakāminīḥ || 5 ||

710

pīvānaṃ śmaśrulaṃ prēṣṭhaṃ mīdhvāṃsaṃ yābhakōvidam |
sa ēkō'javṛṣastāsāṃ bahvīnāṃ rativardhanaḥ |
rēmē kāmagrahagrasta ātmānaṃ nāvabudhyata || 6 ||

711

tamēva prēṣṭhatamayā ramamāṇamajānyayā |
vilōkya kūpasamvignā nāmṛṣyad bastakarma tat || 7 ||

712

taṃ durhṛdaṃ suhṛdrūpaṃ kāmīnaṃ kṣaṇasauhṛdaṃ |
indriyārāmamutsṛjya svāmināṃ duḥkhitā yayau || 8 || 713

sō'pi cānugataḥ straiṇaḥ kṛpaṇastāṃ prasāditum |
kurvanniḍavidākāraṃ nāśaknōt pathi sandhitum || 9 || 714

tasyāstatra dvijaḥ kaścidaśvāmyacchinad ruṣā |
lambantaṃ vṛṣaṇaṃ bhūyaḥ sandadhē'rthāya yōgavit || 10 || 715

sambaddhavrṣaṇaḥ sō'pi hyajayā kūpalabdhayā |
kālaṃ bahutithaṃ bhadre kāmairnādyāpi tuṣyati || 11 || 716

tathāhaṃ kṛpaṇaḥ subhru bhavatyāḥ prēmāyantritaḥ |
ātmānaṃ nābhijānāmi mōhitastava māyayā || 12 || 717

yat pṛthivyāṃ vrīhiyavaṃ hiraṇyaṃ paśavaḥ striyaḥ |
na duhyanti manaḥprītiṃ puṃsaḥ kāmahatasya tē || 13 || 718

na jātu kāmāḥ kāmānāmupabhōgēna śāmyati |
haviṣā kṛṣṇavartmēva bhūya ēvābhivardhatē || 14 || 719

yadā na kurutē bhāvaṃ sarvabhūtēṣvamaṅgalam |
samadrṣṭēstadā puṃsaḥ sarvāḥ sukhamayā diśaḥ || 15 || 720

yā dustyajā durmatibhirjīryatō yā na jīryatē |
tāṃ trṣṇāṃ duḥkhanivahāṃ śarmakāmō drutaṃ tyajēt || 16 || 721

mātrā svasrā duhitrā vā nāviviktāsanō bhavēt |
balavānindriyagrāmō vidvāṃsamapi karṣati || 17 || 722

pūrṇaṃ varṣasahasraṃ mē viṣayān sēvatō'sakṛt |
tathāpi cānusavanaṃ trṣṇā tēṣūpajāyatē || 18 || 723

tasmādētāmahaṃ tyaktvā brahmaṇyādhāya mānasam |
nirdvandvō nirahaṅkāraścariṣyāmi mṛgaiḥ saha || 19 || 724

dr̥ṣṭaṃ śrutamasad buddhvā nānudhyāyēṇna saṃviśēt |
saṃsṛtiṃ cātmanāśaṃ ca tatra vidvān sa ātmadr̥k || 20 || 725

ityuktvā nāhuṣō jāyāṃ tadīyaṃ pūravē vayaḥ |
dattvā svāṃ jarasaṃ tasmādādadē vigataspr̥haḥ || 21 || 726

diśi dakṣiṇapūrvasyāṃ druhyuṃ dakṣiṇatō yadum |
praticyāṃ turvasuṃ cakra udīcyāmanumīśvaram || 22 || 727

bhūmaṇḍalasya sarvasya pūrumarhattamaṃ viśām |
abhiṣicyāgrajāṃstasya vaśē sthāpya vanaṃ yayau || 23 || 728

āsēvitaṃ varṣapūgān ṣaḍvargaṃ viṣayēṣu saḥ |
kṣaṇēna mumucē nīḍaṃ jātapakṣa iva dvijaḥ || 24 || 729

sa tatra nirmuktasamastasaṅga
ātmānubhūtyā vidhutatriliṅgaḥ |
parē'malē brahmaṇi vāsudēvē
lēbhē gatiṃ bhāgavatīṃ pratītaḥ || 25 || 730

śrutvā gāthāṃ dēvayānī mēnē prastōbhamātmanaḥ |
strīpuṃsōḥ snēhavaiklavyāt parihāsamivēritam || 26 || 731

sā sannivāsaṃ suhr̥dāṃ prapāyāmiva gacchatām |
vijñāyēśvaratantrāṇāṃ māyāviracitaṃ prabhōḥ || 27 || 732

sarvatra saṅgamutsrjya svapnaupamyēna bhārgavī |
kṛṣṇē manaḥ samāvēśya vyadhunōlliṅgamātmanaḥ || 28 || 733

namastubhyaṃ bhagavatē vāsudēvāya vēdhasē |

sarvabhūtādhivāsāya śāntāya bṛhatē namaḥ || 29 ||

734

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
navamaskandhē ēkōnaviṃśō'dhyāyaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē viṃśō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

pūrōrvaṃśaṃ pravakṣyāmi yatra jātō'si bhārata |
yatra rājarṣayō vaṃśyā brahmavaṃśyāśca jajñire ॥ 1 ॥ 735

janamējayō hyabhūtpūrōḥ pracinvāṃstatsutastataḥ |
pravīrō'tha namasyurvai tasmāccārupadō'bhavat ॥ 2 ॥ 736

tasya sudyurabhūt putrastasmād bahugavastataḥ |
saṃyātistasyāhaṃyātī raudrāśvastatsutaḥ smṛtaḥ ॥ 3 ॥ 737

ṛtēyustasya kukṣēyuhḥ sthaṇḍilēyuhḥ kṛtēyukaḥ |
jalēyuhḥ santatēyuśca dharmasatyavratēyavaḥ ॥ 4 ॥ 738

daśaitē'psarasaḥ putrā vanēyuścāvamaḥ smṛtaḥ |
ghṛtācyāmindriyāṇīva mukhyasya jagadātmanaḥ ॥ 5 ॥ 739

ṛtēyō rantibhārō'bhūt trayastasyātmajā nṛpa |
sumatirdhruvō'pratirathaḥ kaṇvō'pratirathātmajaḥ ॥ 6 ॥ 740

tasya mēdhātithistasmāt praskaṇvādyā dvijātayaḥ |
putrō'bhūt sumatē raibhyō duṣyantastatsutō mataḥ ॥ 7 ॥ 741

duṣyantō mṛgayāṃ yātaḥ kaṇvāśramapadaṃ gataḥ tatrāsīnāṃ svaprabhayā maṇḍayantīm ramāmiva 8	742
vilōkya sadyō mumuhē dēvamāyāmiva striyam babhāṣē tāṃ varārōhāṃ bhaṭaiḥ katipayairvṛtaḥ 9	743
taddarśanapramuditaḥ sannivṛttapariśramah papraccha kāmasantaptaḥ prahasañślakṣṇayā girā 10	744
kā tvam kamalapatrākṣi kasyāsi hṛdayaṅgamē kiṃ vā cikīrṣitaṃ tvatra bhavatyā nirjanē vanē 11	745
vyaktaṃ rājanyatanayāṃ vēdmyahaṃ tvāṃ sumadhyamē na hi cētaḥ pauravāṇāmadharmē ramatē kvacit 12	746
śakuntalōvāca viśvāmitrātmajaivāhaṃ tyaktā mēnakayā vanē vēdaitadbhagavān kaṇvō vīra kiṃ karavāma tē 13	747
āsyatāṃ hyaravindākṣa gṛhyatāmarhaṇaṃ ca naḥ bhujyatāṃ santi nīvārā uṣyatāṃ yadi rōcatē 14	748
duṣyanta uvāca upapannamidaṃ subhru jātāyāḥ kuśikānvayē svayaṃ hi vṛṇutē rājñāṃ kanyakāḥ sadṛśaṃ varam 15	749
ōmityuktē yathādharmamupayēmē śakuntalām gāndharvavidhinā rājā dēśakālavīdhānavit 16	750
amōghavīryō rājarṣirmahiṣyāṃ vīryamādadhē śvōbhūtē svapuraṃ yātaḥ kālēnāsūta sā sutam 17	751

kaṇvaḥ kumārasya vanē cakrē samucitāḥ kriyāḥ baddhvā mṛgēndrāṃstarasā krīḍati sma sa bālakaḥ 18	752
taṃ duratyayavikrāntamādāya pramadōttamā harēraṃśāṃśasambhūtaṃ bharturantikamāgamat 19	753
yadā na jagṛhē rājā bhāryāputrāvaninditau śṛṇvatāṃ sarvabhūtānāṃ khē vāgāhāśarīriṇī 20	754
mātā bhastrā pituḥ putrō yēna jātaḥ sa ēva saḥ bharasva putraṃ duṣyanta māvamaṃsthāḥ śakuntalām 21	755
rētōdhāḥ putrō nayati naradēva yamakṣayāt tvaṃ cāsya dhātā garbhasya satyamāha śakuntalā 22	756
pitaryuparatē sō'pi cakravartī mahāyaśāḥ mahimā gīyatē tasya harēraṃśabhuvō bhuvi 23	757
cakraṃ dakṣiṇahastē'sya padmakōśō'sya pādayōḥ ījē mahābhiṣēkēṇa sō'bhiṣiktō'dhirāḍvibhuḥ 24	758
pañcapañcāsatā mēdhyairgaṅgāyāmanu vājibhiḥ māmatēyaṃ purōdhāya yamunāyāmanu prabhuḥ 25	759
aṣṭasaptatimēdhyaśvān babandha pradadaḥ vasu bharatasya hi dauṣyantēragñiḥ sēcīguṇē citaḥ sahasraṃ badvaśō yasmin brāhmaṇā gā vibhējirē 26	760
trayastrīṃśacchataṃ hyaśvān baddhvā vismāpayan nṛpān dauṣyantiratyagānmāyāṃ dēvānāṃ gurumāyayau 27	761

<i>mṛgāñchukladataḥ kṛṣṇān hiraṇyēna parivṛtān adāt karmaṇi maṣṇārē niyutāni caturdaśa 28 </i>	762
<i>bharatasya mahat karma na pūrvē nāparē nṛpāḥ naivāpurnaiva prāpsyanti bāhubhyāṃ tridivam yathā 29 </i>	763
<i>kirātahūṇān yavanānandhrān kaṅkān khaśāñchakān abrahmaṇyān nṛpāṃścāhan mlēcchān digvijayē'khilān 30 </i>	764
<i>jītvā purāsurā dēvān yē rasaukāṃsi bhējirē dēvastriyō rasāṃ nītāḥ prāṇibhiḥ punarāharat 31 </i>	765
<i>sarvakāmān duduhatuḥ prajānāṃ tasya rōdasī samāstriṇavasāhasrīrdikṣu cakramavartayat 32 </i>	766
<i>sa samrāḍ lōkapālākhyamaisvāryamadhirāṭ śriyam cakram cāskhalitaṃ prāṇān mṛṣētyupararāma ha 33 </i>	767
<i>tasyāsan nṛpa vaidarbhyaḥ patnyastisraḥ susammataḥ jaghnustyāgabhayātputrān nānurūpā itiritē 34 </i>	768
<i>tasyaivam vitathē vaṃśē tadartham yajataḥ sutam marutstōmēna marutō bharadvājamupādaduḥ 35 </i>	769
<i>antarvatnyāṃ bhrātṛpatnyāṃ maithunāya bṛhaspatiḥ pravṛttō vāritō garbham śaptvā vīryamavāsṛjat 36 </i>	770
<i>taṃ tyaktukāmāṃ mamatāṃ bhartr̥tyāgaviśaṅkitām nāmanirvācanaṃ tasya ślōkamēnaṃ surā jaguḥ 37 </i>	771
<i>mūḍhē bhara dvājamimaṃ bhara dvājam bṛhaspatē yātau yaduktvā pitarau bharadvājastatastvayam 38 </i>	772

cōdyamānā surairēvaṃ matvā vitathamātmajam |

vyasṛjanmarutō'bibhran dattō'yaṃ vitathē'nvayē || 39 ||

773

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
navamaskandhē viṃśō'dhyāyaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē ēkaviṃśō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

vitathasya sutō manyurbṛhatkṣatrō jayastataḥ |
mahāvīryō narō gargaḥ saṅkṛtistu narātmajaḥ || 1 || 774

guruśca rantidēvaśca saṅkṛtēḥ pāṇḍunandana |
rantidēvasya hi yaśa ihāmutra ca gīyatē || 2 || 775

viyadvittasya dadatō labdham labdham bubhukṣataḥ |
niṣkiñcanasya dhīrasya sakuṭumbasya sīdataḥ || 3 || 776

vyatīyuraṣṭacatvāriṃśadahānyapibataḥ kila |
ghṛtapāyasasaṃyāvaṃ tōyaṃ prātarupasthitam || 4 || 777

kṛcchraprāptakuṭumbasya kṣutṛḍbhyāṃ jātavēpathōḥ |
atithirbrāhmaṇaḥ kālē bhōktukāmasya cāgamat || 5 || 778

tasmai saṃvyabhajat sō'nnamādr̥tya śraddhayānvitaḥ |
hariṃ sarvatra sampaśyan sa bhuktvā prayayau dvijaḥ || 6 || 779

athānyō bhōkṣyamāṇasya vibhaktasya mahīpatē |
vibhaktaṃ vyabhajat tasmai vṛṣalāya hariṃ smaran || 7 || 780

- yātē śūdrē tamanyō'gādatithiḥ śvabhirāvṛtaḥ |*
rājan mē dīyatāmannam saganāya bubhukṣatē || 8 || 781
- sa ādrtyāvaśiṣṭam yad bahumānapuraskṛtam |*
tacca dattvā namaścakrē śvabhyaḥ śvapatayē vibhuḥ || 9 || 782
- pānīyamātramucchēṣam taccaikaparitarpaṇam |*
pāsyataḥ pulkasō'bhyāgādapō dēhyaśubhasya mē || 10 || 783
- tasya tāṃ karuṇāṃ vācam niśamya vipulaśramām |*
kṛpayā bhṛśasantapta idamāhāmṛtam vacaḥ || 11 || 784
- na kāmāyē'ham gatimīśvarāt parā -*
maṣṭarddhiyuktāmapunarbhavam vā |
ārtim prapadyē'khiladēhabhājā -
manataḥsthitō yēna bhavantyaduḥkhāḥ || 12 || 785
- kṣuttrṣṭramō gātrapariśramaśca*
dainyam klamaḥ śōkaviṣādamōhāḥ |
sarvē nivṛttāḥ kṛpaṇasya jantō -
rjijīviṣōrjīvajalārpaṇānmē || 13 || 786
- iti prabhāṣya pānīyam mriyamāṇaḥ pipāsayā |*
pulkasāyādādāddhīrō nisargakaruṇō nṛpaḥ || 14 || 787
- tasya tribhuvanādhiśāḥ phaladāḥ phalamicchatām |*
ātmānam darśayāñcakrurmāyā viṣṇuvinirmitāḥ || 15 || 788
- sa vai tēbhyō namaskṛtya niḥsaṅgō vigatasprhaḥ |*
vāsudēvē bhagavati bhaktyā cakrē manaḥ param || 16 || 789

īśvarāmbanaṃ cittaṃ kurvatō'nanyarādhasaḥ māyā guṇamayī rājan svapnavat pratyalyata 17	790
tatprasaṅgānubhāvēna rantidēvānuvartinaḥ abhavan yōginaḥ sarvē nārāyaṇaparāyaṇāḥ 18	791
gargācchinistatō gārgyaḥ kṣatrād brahma hyavartata duritakṣayō mahāvīryāt tasya trayyāruṇiḥ kaviḥ 19	792
puṣkarāruṇirityatra yē brāhmaṇagatiṃ gatāḥ brhatkṣatrasya putrō'bhūddhastī yaddhastināpuram 20	793
ajamīdhō dvimīdhasca purumīdhasca hastinaḥ ajamīdhasya vaṃśyāḥ syuḥ priyamēdhādayō dvijāḥ 21	794
ajamīdhād brhadiṣustasya putrō brhaddhanuḥ brhatkāyastatastasya putra āsījjayadrathaḥ 22	795
tatsutō viśadastasya sēnajit samajāyata rucirāśvō drḍhahanuḥ kāśyō vatsaśca tatsutāḥ 23	796
rucirāśvasutaḥ pāraḥ prthusēnastadātmajaḥ pārasya tanayō nīpastasya putraśataṃ tvabhūt 24	797
sa kṛtvyaṃ śukakanyāyāṃ brahmadattamajījanat sa yōgī gavi bhāryāyāṃ viṣvaksēnamadhāt sutam 25	798
jaigīṣavyōpadēśēna yōgatantraṃ cakāra ha udaksvanastatastasmād bhallādō bārhadīṣavāḥ 26	799
yavīnarō dvimīdhasya kṛtimāṃstatsutaḥ smṛtaḥ nāmnā satyadhṛtiryasya drḍhanēmīḥ supārśvakṛt 27	800

supārśvāt sumatistasya putraḥ sannatimāṃstataḥ kṛtirhiranyaṇābhād yō yōgaṃ prāpya jagau sma ṣaṭ 28	801
saṃhitāḥ prācyasāmnāṃ vai nīpō hyugrāyudhastataḥ tasya kṣēmyaḥ suvīrō'tha suvīrasya ripuñjayaḥ 29	802
tatō bahurathō nāma purumīdhō'prajō'bhavat nalinyāmajamīdhasya nīlaḥ śāntiḥ sutastataḥ 30	803
śāntēḥ suśāntistatputraḥ purujō'rkastatō'bhavat bharmyāśvastanayastasya pañcāsanmudgalādayaḥ 31	804
yavīnarō brhadiṣuḥ kāmpilyaḥ sañjayaḥ sutāḥ bharmyāśvaḥ prāha putrā mē pañcānāṃ rakṣaṇāya hi 32	805
viṣayāṇāmalamimē iti pañcālasaṃjñitāḥ mudgalād brahma nirvṛttaṃ gōtraṃ maudgalyasaṃjñitam 33	806
mithunaṃ mudgalād bhārmyād divōdāsaḥ pumānabhūt ahalyā kanyakā yasyāṃ śatānandastu gautamāt 34	807
tasya satyadhṛtiḥ putrō dhanurvēdaviśāradaḥ śaradvāṃstatsutō yasmādurvaśīdarśanāt kila 35	808
śarastambē'patad rētō mithunaṃ tadabhūcchubham tad dṛṣṭvā kṛpayāgrhṇācchantanurmṛgayāṃ caran kṛpaḥ kumāraḥ kanyā ca drōṇapatnyabhavat kṛpī 36	809
iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ navamaskandhē ēkaviṃśō'dhyāyaḥ	

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē dvāviṃśō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

mitrēyuśca divōdāsāccyavanastatsutō nṛpa |

sudāsaḥ sahadēvō'tha sōmakō jantujanmakṛt || 1 ||

810

tasya putraśataṃ tēṣāṃ yavīyān pṛṣataḥ sutāḥ |

drupadō draupadī tasya dhṛṣṭadyumnādayaḥ sutāḥ || 2 ||

811

dhṛṣṭadyumnād dhṛṣṭakēturbhārmyāḥ pañcālakā imē |

yō'jamīdhasutō hyanya ṛkṣaḥ saṃvaranastataḥ || 3 ||

812

tapatyāṃ sūryakanyāyāṃ kurukṣētrapatiḥ kuruh |

parīkṣit sudhanurjahnurniṣadhāśvaḥ kurōḥ sutāḥ || 4 ||

813

suhōtrō'bhūt sudhanuṣaścyavanō'tha tataḥ kṛtī |

vasustasyōparicarō bṛhadrathamukhāstataḥ || 5 ||

814

kuśāmbamatsyapratyagrācēdipādyāśca cēdipāḥ |

bṛhadrathāt kuśāgrō'bhūdrṣabhastasya tatsutaḥ || 6 ||

815

jajñē satyahitō'patyaṃ puṣpavāṃstatsutō jahuh |

anyasyāṃ cāpi bhāryāyāṃ śakalē dvē bṛhadrathāt || 7 ||

816

tē mātrā bahirutsṛṣṭē jarayā cābhisandhitē jīva jīvēti krīḍantyā jarāsandhō'bhavat sutaḥ 8	817
tataśca sahadēvō'bhūt sōmāpiryacchrutaśravāḥ parīkṣidanapatyō'bhūt surathō nāma jāhnavāḥ 9	818
tatō vidūrathastasmāt sārvaḥaumaśtatō'bhavat jayasēnastattanayō rādhikō'tō'yutō hyabhūt 10	819
tataśca krōdhanastasmād dēvātithiramuṣya ca ṛṣyastasya dilīpō'bhūt pratīpastasya cātmajāḥ 11	820
dēvāpiḥ śantanustasya bāhlīka iti cātmajāḥ pitṛrājyaṃ parityajya dēvāpistu vanam gataḥ 12	821
abhavacchantanū rājā prāṇmahābhiṣasaṃjñitaḥ yaṃ yaṃ karābhyāṃ sprśati jīrṇaṃ yauvanamēti saḥ 13	822
śāntimāpnōti caivāgryāṃ karmaṇā tēna śantanuḥ samā dvādaśa tadrājyē na vavarṣa yadā vibhuḥ 14	823
śantanurbrāhmaṇairuktaḥ parivēttāyamagrabhuk rājyaṃ dēhyagrajāyāśu purarāṣṭravivṛddhayē 15	824
ēvamuktō dvijairjyēṣṭhaṃ chandayāmāsa sō'bravīt tanmantriprahitairviprairvēdād vibhramśītō girā 16	825
vēdavādātivādān vai tadā dēvō vavarṣa ha dēvāpiryōgamāsthāya kalāpagrāmamāśritaḥ 17	826
sōmavaṃśē kalau naṣṭē kṛtādaḥ sthāpayiṣyati bāhlīkāt sōmadattō'bhūd bhūrīrbhūrīśravāstataḥ 18	827

śalaśca śantanōrāsīd gaṅgāyāṃ bhīṣma ātmavān sarvadharmavidāṃ śrēṣṭhō mahābhāgavataḥ kaviḥ 19	828
vīrayūthāgraṇīryēna rāmō'pi yudhi tōṣitaḥ śantanōrdāśakanyāyāṃ jajñē citrāṅgadaḥ sutaḥ 20	829
vicitravīryaścāvarajō nāmnā citrāṅgadō hataḥ yasyāṃ parāśarāt sākṣādavatīrṇō harēḥ kalā 21	830
vēdaguptō muniḥ kṛṣṇō yatō'hamidamadhyagām hitvā svaśiṣyān pailādīn bhagavān bādarāyaṇaḥ 22	831
mahyaṃ putrāya śāntāya paraṃ guhyamidaṃ jagau vicitravīryō'thōvāha kāsīrājasutē balāt 23	832
svayaṃvarādupānītē ambikāmbālikē ubhē tayōrāsaktahrdayō grhītō yakṣmaṇā mṛtaḥ 24	833
kṣētrē'prajasya vai bhrāturmātrōktō bādarāyaṇaḥ dhṛtarāṣṭraṃ ca pāṇḍuṃ ca viduraṃ cāpyajījanat 25	834
gāndhāryāṃ dhṛtarāṣṭrasya jajñē putraśataṃ nṛpa tatra duryōdhanō jyēṣṭhō duḥśalā cāpi kanyakā 26	835
śāpānmaithunaruddhasya pāṇḍōḥ kuntyāṃ mahārathāḥ jātā dharmānilēndrēbhyō yudhiṣṭhīramukhāstrayaḥ 27	836
nakulaḥ sahadēvaśca mādryāṃ nāsatyadasrayōḥ draupadyāṃ pañca pañcabhyaḥ putrāstē pitarō'bhavan 28	837
yudhiṣṭhirāt prativindhyaḥ śrutasēnō vṛkōdarāt arjunācchrutakīrtistu śatānīkastu nākuliḥ 29	838

sahadēvasutō rājañchrutakarmā tathāparē yudhiṣṭhirāt tu pauravyāṃ dēvakō'tha ghaṭōtkacaḥ 30	839
bhīmasēnāddhidimbāyāṃ kālyāṃ sarvagatastataḥ sahadēvāt suhōtraṃ tu vijayāsūta pārvatī 31	840
karēṇumatyāṃ nakulō niramitraṃ tathārjunaḥ irāvantamulūpyāṃ vai sutāyāṃ babhruvāhanam maṇipūrapatēḥ sō'pi tatputraḥ putrikāsutaḥ 32	841
tava tātaḥ subhadrāyāmbhimanyurajāyata sarvātirathajid vīra uttarāyāṃ tatō bhavān 33	842
parikṣiṇēṣu kuruṣu drauṇērbrahmāstratējasā tvam ca kṛṣṇānubhāvēna sajīvō mōcitō'ntakāt 34	843
tavēmē tanayāstāta janamējayapūrvakāḥ śrutasēnō bhīmasēna ugrasēnaśca vīryavān 35	844
janamējayastvāṃ viditvā takṣakānnidhanaṃ gatam sarpān vai sarpayāgāgnau sa hōṣyati ruṣānvitaḥ 36	845
kāvaṣēyaṃ purōdhāya turaṃ turagamēdhayāt samantāt pṛthivīm sarvāṃ jītvā yakṣyati cādhvaraiḥ 37	846
tasya putraḥ śatānīkō yājñavalkyāt trayīm paṭhan astrajñānaṃ kriyājñānaṃ śaunakāt paramēṣyati 38	847
sahasrānīkastatputrastataścaivāśvamēdhajaḥ asīmakṛṣṇastasyāpi nēmicakrastu tatsutaḥ 39	848

gajāhvayē hṛtē nadyā kauśāmbyaṃ sādhu vatsyati |
uktastataścitrarathastasmāt kavirathaḥ sutaḥ || 40 || 849

tasmācca vṛṣṭimāṃstasya suṣēṇō'tha mahīpatiḥ |
sunīthastasya bhavitā nṛcakṣuryat sukhīnalaḥ || 41 || 850

pariplavaḥ sutastasmānmēdhāvī sunayātmajaḥ |
nṛpañjayastatō dūrvastimistasmājjanīṣyati || 42 || 851

timērbr̥hadrathastasmācchatānīkaḥ sudāsajaḥ |
śatānīkāḍ durdamanastasyāpatyaṃ bahīnaraḥ || 43 || 852

daṇḍapāṇirnīmistasya kṣēmakō bhavitā nṛpaḥ |
brahmakṣatrasya vai prōktō vaṃśō dēvarṣisatkṛtaḥ || 44 || 853

kṣēmakaṃ prāpya rājānaṃ saṃsthāṃ prāpsyati vai kalau |
atha māgadharājānō bhavitārō vadāmi tē || 45 || 854

bhavitā sahadēvasya mārjāriryacchrutaśravāḥ |
tatō'yutāyustasyāpi niramitrō'tha tatsutaḥ || 46 || 855

sunakṣatraḥ sunakṣatrād br̥hatsēnō'tha karmajit |
tataḥ sṛtañjayād vipraḥ śucistasya bhaviṣyati || 47 || 856

kṣēmō'tha suvratastasmād dharmasūtraḥ śamastataḥ |
dyumatsēnō'tha sumatiḥ subalō janitā tataḥ || 48 || 857

sunīthaḥ satyajidatha viśvajid yad ripuñjayaḥ |
bārhadrathāśca bhūpālā bhāvyaḥ sāhasravatsaram || 49 || 858

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
navamaskandhē dvāviṃśō'dhyāyaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē trayōviṃśō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

anōḥ sabhānaraścakṣuḥ parōkṣaśca trayāḥ sutāḥ |
sabhānarāt kālanaraḥ sṛñjayastatsutastataḥ || 1 ||

859

janamējayastasya putrō mahāśīlō mahāmanāḥ |
uśīnarastitikṣuśca mahāmanasa ātmajau || 2 ||

860

śībirvanaḥ śamirdakṣaścatvārōśīnarātmajāḥ |
vr̥ṣādarbhaḥ suvīraśca madraḥ kaikēya ātmajāḥ || 3 ||

861

śībēścatvāra ēvāsaṃstitikṣōśca ruśadrathaḥ |
tatō hēmō'tha sutapā baliḥ sutapasō'bhavat || 4 ||

862

aṅgavaṅgakaliṅgādyāḥ suhmapuṇḍrāndhrasaṃjñitāḥ |
jajñirē dīrghatamasō balēḥ kṣētrē mahīkṣitaḥ || 5 ||

863

cakruḥ svanāmnā viṣayān ṣaḍimān prācyakāṃśca tē |
khanapānō'ngatō jajñē tasmād divirathastataḥ || 6 ||

864

sutō dharmarathō yasya jajñē citrarathō'prajāḥ |
rōmapāda iti khyātastasmai daśarathaḥ sakhā || 7 ||

865

śāntāṃ svakanyāṃ prāyacchadṛṣyaśṛṅga uvāha tām |
dēvē'varṣati yaṃ rāmā āninyurhariṇīsutam || 8 || 866

nāṭyasaṅgītavāditrairvibhramāliṅganārhaṇaiḥ |
sa tu rājñō'napatyasya nirūpyeṣṭiṃ marutvataḥ || 9 || 867

prajāmadād daśarathō yēna lēbhē'prajāḥ prajāḥ |
caturaṅgō rōmapādāt pṛthulākṣastu tatsutaḥ || 10 || 868

brhadrathō brhatkarmā brhadbhānuśca tatsutāḥ |
ādyād brhanmanāstasmājjayadratha udāhṛtaḥ || 11 || 869

vijayastasya sambhūtyāṃ tatō dhṛtirajāyata |
tatō dhṛtavratastasya satkarmādhirathastataḥ || 12 || 870

yō'sau gaṅgātaṭē krīḍan mañjūśāntargataṃ śīsum |
kuntyāpaviddhaṃ kānīnamanapatyō'karōt sutam || 13 || 871

vṛṣasēnaḥ sutastasya karṇasya jagatīpatēḥ |
druhyōśca tanayō babhruḥ sētustasyātmajastataḥ || 14 || 872

ārabdhastasya gāndhāras -
tasya dharmastatō dhṛtaḥ |
dhṛtasya durmanāstasmāt
pracētāḥ prācētasam śatam || 15 || 873

mlēcchādhipatayō'bhūvannudicīṃ diśamāśritāḥ |
turvasōśca sutō vahnirvahnērbhargō'tha bhānumān || 16 || 874

tribhānustatsutō'syāpi karandhama udāradhīḥ |
marutastatsutō'putraḥ putraṃ pauravamanvabhūt || 17 || 875

duṣyantaḥ sa punarbhējē svaṃ vaṃśaṃ rājyakāmukaḥ |
yayātēryēṣṭhaputrasya yadōrvaṃśaṃ nararṣabha || 18 || 876

varṇayāmi mahāpuṇyaṃ sarvapāpaharaṃ nṛṇām |
yadōrvaṃśaṃ naraḥ śrutvā sarvapāpaiḥ pramucyate || 19 || 877

yatrāvatīrṇō bhagavān paramātmā narākṛtiḥ |
yadōḥ sahasrajitkrōṣṭā nalō ripuriti śrutāḥ || 20 || 878

catvāraḥ sūnavastatra śatajit prathamātmajaḥ |
mahāhayō vēṇuhayō haihayaścēti tatsutāḥ || 21 || 879

dharmastu haihayasutō nētraḥ kuntēḥ pitā tataḥ |
sōhañjirabhavat kuntērmahiṣmān bhadrasēnakaḥ || 22 || 880

durmadō bhadrasēnasya dhanakaḥ kṛtavīryasūḥ |
kṛtāgniḥ kṛtavarmā ca kṛtaujā dhanakātmajāḥ || 23 || 881

arjunaḥ kṛtavīryasya saptadvīpēśvarō'bhavat |
dattātrēyāddharēraṃśāt prāptayōgamahāguṇaḥ || 24 || 882

na nūnaṃ kārtavīryasya gatiṃ yāsyanti pārthivāḥ |
yajñadānatapōyōgaśrutavīryajayādibhiḥ || 25 || 883

pañcāśītisahasrāṇi hyavyāhatabalaḥ samāḥ |
anaṣṭavittasmarāṇō bubhujē'kṣayyaṣaḍvasu || 26 || 884

tasya putrasahasrēṣu pañcaivōrvaritā mṛdhē |
jayadhvajah sūrasēnō vṛṣabhō madhurūrjitaḥ || 27 || 885

jayadhvajāt tālajaṅghas -
tasya putraśataṃ tvabhūt |

kṣatram yat tālajaṅghākhyā -

maurvatējōpasamhṛtam || 28 ||

886

tēṣāṃ jyēṣṭhō vītihōtrō

vṛṣṇiḥ putrō madhōḥ smṛtaḥ |

tasya putraśataṃ tvāsīd

vṛṣṇijyēṣṭhaṃ yataḥ kulam || 29 ||

887

mādhavā vṛṣṇayō rājan yādavāścēti samjñitāḥ |

yaduputrasya ca krōṣṭōḥ putrō vṛjinavāṃstataḥ || 30 ||

888

śvāhistatō ruśēkurvai tasya citrarathastataḥ |

śaśabindurmahāyōgī mahābhōjō mahānabhūt || 31 ||

889

caturdaśamahāratnaścakravartyaparājitaḥ |

tasya patnīsaḥsrāṇāṃ daśānāṃ sumahāyaśāḥ || 32 ||

890

daśalakṣasahasrāṇi putrāṇāṃ tāsvejījanat |

tēṣāṃ tu ṣaṭpradhānānāṃ pṛthuśravasa ātmajaḥ || 33 ||

891

dharmō nāmōśanā tasya hayamēdhaśatasya yāṭ |

tatsutō rucakastasya pañcāsannātmajāḥ śṛṇu || 34 ||

892

purujidrukmarukmēṣu -

pṛthuḥjyāmaghasamjñitāḥ |

jyāmaghastvaprajō'pyanyāṃ

bhāryāṃ śaibyāpatirbhayāt || 35 ||

893

nāvindacchatrubhavanād bhōjyāṃ kanyāmahāraṣīt |

rathasthāṃ tāṃ nirikṣyāha śaibyā patimamarṣitā || 36 ||

894

kēyaṃ kuhaka matsthānaṃ rathamārōpitēti vai |
 snuṣā tavētyabhihitē smayantī patimabravīt || 37 ||

895

ahaṃ vandhyāsapatnī ca snuṣā mē yujyatē katham |
 janayiṣyasi yaṃ rājñi tasyēyamupayujyatē || 38 ||

896

anvamōdanta tadviśvēdēvāḥ pitara ēva ca |
 śaibyā garbhamadhāt kālē kumāraṃ suṣuvē śubham |
 sa vidarbha iti prōkta upayēmē snuṣāṃ satīm || 39 ||

897

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
 navamaskandhē yaduvaṃśānuvarṇanē trayōviṃśō'dhyāyaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ navamaskandhē caturviṃśō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

tasyāṃ vidarbhō'janayat putrau nāmnā kuśakrathau |
tṛtīyaṃ rōmapādaṃ ca vidarbhakulanandanam || 1 || 898

rōmapādasutō babhrurbabhrōḥ kṛtirajāyata |
uśikastatsutastasmāccēdiścaidyādayō nṛpa || 2 || 899

krathasya kuntīḥ putrō'bhūd dhr̥ṣṭistasyātha nirvṛtiḥ |
tatō daśārḥō nāmnābhūt tasya vyōmaḥ sutastataḥ || 3 || 900

jīmūtō vikṛtistasya yasya bhīmarathaḥ sutaḥ |
tatō navarathaḥ putrō jātō daśarathastataḥ || 4 || 901

karambhiḥ śakunēḥ putrō dēvarātastadātmajaḥ |
dēvakṣatrastatastasya madhuḥ kuruvaśādanuḥ || 5 || 902

puruhōtrastvanōḥ putrastasyāyuh sātvatastataḥ |
bhajamānō bhajirdivyō vṛṣṇīrdēvāvṛdhō'ndhakaḥ || 6 || 903

sātvatasya sutāḥ sapta mahābhōjaśca māriṣa |
bhajamānasya nimlōciḥ kiṅkiṇō dhr̥ṣṭirēva ca || 7 || 904

ēkasyāmātmajāḥ patnyāmanyasyāṃ ca trayāḥ sutāḥ |
śatājicca sahasrājidayutājiditi prabhō || 8 || 905

babhrurdēvāvṛdhasutastayōḥ ślōkau paṭhantyaṃ |
yathaiva śṛṇumō dūrāt sampāśyāmastathāntikāt || 9 || 906

babhruḥ śrēṣṭhō manuṣyāṇāṃ dēvairdēvāvṛdhaḥ samah |
puruṣāḥ pañcaṣaṣṭīśca ṣaṭ sahasrāṇi cāṣṭa ca || 10 || 907

yē'mṛtatvamanuprāptā babhrōrdēvāvṛdhādapi |
mahābhōjō'pi dharmātmā bhōjā āsaṃstadanvayē || 11 || 908

vṛṣṇēḥ sumitraḥ putrō'bhūd yudhājicca parantapa |
śīnistasyānamitraśca nimnō'bhūdanamitrataḥ || 12 || 909

satrājitaḥ prasēnaśca nimnasyāpyāsatuḥ sutau |
anamitrasutō yō'nyaḥ śīnistasyātha satyakaḥ || 13 || 910

yuyudhānaḥ sātyakirvai jayastasya kuṇistataḥ |
yugandharō'namitrasya vṛṣṇiḥ putrō'parastataḥ || 14 || 911

śvaphalkaścitrarathaśca gāndinyāṃ ca śvaphalkataḥ |
akrūrāpramukhā āsan putrā dvādaśa viśrutāḥ || 15 || 912

āsaṅgaḥ sāramēyaśca mṛdurō mṛduvid giriḥ |
dharmavṛddhaḥ sukarmā ca kṣētrōpēkṣō'rimardanaḥ || 16 || 913

śatrughnō gandhamādaśca pratibāhuśca dvādaśa |
tēṣāṃ svasā sucīrākhyā dvāvākrūrasutāvapi || 17 || 914

dēvavānupadēvaśca tathā citrarathātmajāḥ |
prthurvidūrathādyaśca bahavō vṛṣṇinandanāḥ || 18 || 915

kukurō bhajamānaśca śuciḥ kambalabarhiṣaḥ kukurasya sutō vahnirvilōmā tanayastataḥ 19	916
kapōtarōmā tasyānuḥ sakhā yasya ca tumburuḥ andhakō dundubhistasmādaridyōtaḥ punarvasuḥ 20	917
tasyāhukaścāhukī ca kanyā caivāhukātmajau dēvakaścōgrasēnaśca catvārō dēvakātmajāḥ 21	918
dēvavānupadēvaśca sudēvō dēvavardhanaḥ tēṣāṃ svasāraḥ saptāsan dhṛtadēvādayō nṛpa 22	919
śāntidēvōpadēvā ca śrīdēvā dēvarakṣitā sahadēvā dēvakī ca vasudēva uvāha tāḥ 23	920
kaṃsaḥ sunāmā nyagrōdhaḥ kaṅkaḥ śaṅkuḥ suhūstathā rāṣṭrapālō'tha sṛṣṭiśca tuṣṭimānaugrasēnayaḥ 24	921
kaṃsā kaṃsavatī kaṅkā sūrabhū rāṣṭrapālikā ugrasēnادهيتارō vasudēvānujastriyaḥ 25	922
śūrō vidūrathādāsīd bhajamānaḥ sutastataḥ śinistasmāt svayambhōjō hṛdīkastatsutō mataḥ 26	923
dēvabāhuḥ śatadhanuḥ kṛtavarmēti tatsutāḥ dēvamīḍhasya sūrasya mārīṣā nāma patnyabhūt 27	924
tasyāṃ sa janayāmāsa daśa putrānakalmaṣān vasudēvaṃ dēvabhāgaṃ dēvaśravasamānakam 28	925
sṛñjayaṃ śyāmakaṃ kaṅkaṃ śamīkaṃ vatsakaṃ vṛkam dēvadundubhayō nēdurānakā yasya janmani 29	926

vasudēvaṃ harēḥ sthānaṃ vadantyānakadundubhim pr̥thā ca śrutadēvā ca śrutakīrtiḥ śrutaśravāḥ 30	927
rājādhidēvī caitēṣāṃ bhaginyaḥ pañca kanyakāḥ kuntēḥ sakhyuḥ pitā śūrō hyaputrasya pr̥thāmadāt 31	928
sā'pa durvāsasō vidyāṃ dēvahūtīm pratōṣitāt tasyā vīryaparīkṣārthamājuhāva raviṃ śucim 32	929
tadaivōpāgataṃ dēvaṃ vīkṣya vismitamānasā pratyayārthaṃ prayuktā mē yāhi dēva kṣamasva mē 33	930
amōghaṃ darśanaṃ dēvi ādhitsē tvayi cātmajam yōniryathā na duṣyēta kartāhaṃ tē sumadhyamē 34	931
iti tasyāṃ sa ādhāya garbhaṃ sūryō divaṃ gataḥ sadyaḥ kumāraḥ sañjajñē dvitīya iva bhāskaraḥ 35	932
taṃ sātyajannadītōyē kṛcchrāllōkasya bibhyatī prapitāmahastāmuvāha pāṇḍurvai satyavikramaḥ 36	933
śrutadēvāṃ tu kārūṣō vṛddhaśarmā samagrahīt yasyāmabhūd dantavaktra ṛṣisaptō ditēḥ sutaḥ 37	934
kaikēyō dhṛṣṭakētuśca śrutakīrtimavindata santardanādayastasyāṃ pañcāsan kaikayāḥ sutāḥ 38	935
rājādhidēvyāmāvantyaṃ jayasēnō'janiṣṭa ha damaghōṣaścēdirājaḥ śrutaśravasamagrahīt 39	936
śīsupālaḥ sutastasyāḥ kathitastasya sambhavaḥ dēvabhāgasya kaṃsāyāṃ citrakētubrhadbalau 40	937

<i>kaṃsavatyāṃ dēvaśravasaḥ suvīra iṣumāmstathā </i>	
<i>kaṅkāyāmānakājātaḥ satyajit purujit tathā 41 </i>	938
<i>sṛñjayō rāṣṭrapālyāṃ ca vṛṣadurmarṣaṇādikān </i>	
<i>harikēśahiraṇyākṣau śūrabhūmyāṃ ca śyāmakaḥ 42 </i>	939
<i>miśrakēśyāmapsarasi vṛkādīn vatsakastathā </i>	
<i>takṣapuṣkaraśālādīn durvārksyāṃ vṛka ādadhē 43 </i>	940
<i>sumitrārjunapālādīñchamīkāttu sudāminī </i>	
<i>kaṅkaśca karṇikāyāṃ vai ṛtadhāmajayāvapi 44 </i>	941
<i>pauravī rōhiṇī bhadrā madirā rōcanā ilā </i>	
<i>dēvakīpramukhā āsan patnya ānakadundubhēḥ 45 </i>	942
<i>balam gadaṃ sāraṇaṃ ca durmadaṃ vipulaṃ dhruvam </i>	
<i>vasudēvastu rōhiṇyāṃ kṛtādīnudadapādayat 46 </i>	943
<i>subhadrō bhadravāhaśca durmadō bhadra ēva ca </i>	
<i>pauravyāstanayā hyētē bhūtādyā dvādaśābhavan 47 </i>	944
<i>nandōpanandakṛtakaśūrādyā madirātmajāḥ </i>	
<i>kausalyā kēśinaṃ tvēkamasūta kulanandanam 48 </i>	945
<i>rōcanāyāmatō jātā hastahēmāṅgadādayaḥ </i>	
<i>ilāyāmuruvalkādīn yadumukhyānajījanat 49 </i>	946
<i>vipṛṣṭhō dhṛtadēvāyāmēka ānakadundubhēḥ </i>	
<i>śāntidēvātmajā rājañchramapratīśrutādayaḥ 50 </i>	947
<i>rājānaḥ kalpavarṣādyā upadēvāsutā daśa </i>	
<i>vasuhamṣasuvamśādyāḥ śrīdēvāyāstu ṣaṭ sutāḥ 51 </i>	948

dēvarakṣitayā labdhā nava cātra gadādayaḥ vasudēvaḥ sutānaṣṭāvādadhē sahadēvayā 52	949
puruviśrutamukhyāṃstu sākṣād dharmō vasūniva vasudēvastu dēvakyāmaṣṭa putrānajījanat 53	950
kīrtimantaṃ suṣēṇaṃ ca bhadrasēnamudāradhīḥ ṛjuṃ sammardanaṃ bhadrāṃ saṅkarṣaṇamahīśvaram 54	951
aṣṭamastu tayōrāsīt svayamēva hariḥ kila subhadrā ca mahābhāgā tava rājan pitāmahī 55	952
yadā yadēha dharmasya kṣayō vṛddhiśca pāpmanaḥ tadā tu bhagavānīśa ātmānaṃ sṛjatē hariḥ 56	953
na hyasya janmanō hētuḥ karmaṇō vā mahīpatē ātmamāyāṃ vinēśasya parasya draṣṭurātmanaḥ 57	954
yanmāyācēṣṭitaṃ puṃsaḥ sthityutpattyapyayāya hi anugrahastannivṛttērātmalābhāya cēṣyatē 58	955
akṣauhiṇīnāṃ patibhirasurairṇṛpalāñchanaiḥ bhūva ākramyamāṇāyā abhārāya kṛtōdyamaḥ 59	956
karmāṇyaparimēyāṇi manasāpi surēśvaraiḥ sahasāṅkarṣaṇaścakrē bhagavān madhusūdanaḥ 60	957
kalau janiṣyamāṇānāṃ duḥkhaśōkatamōnudam anugrahāya bhaktānāṃ supuṇyaṃ vyatanōd yaśaḥ 61	958
yasmin satkarṇapīyūṣē yaśastīrthavarē sakṛt śrōtrāñjalirupasprśya dhunutē karmavāsanām 62	959

*bhōjavṛṣṇyandhakamadhuśūrasēnadaśārhakaiḥ |
ślāghanīyēhitaḥ śaśvat kuruṣṛñjayapāṇḍubhiḥ || 63 ||* 960

*snigdhasmitēkṣitōdārairvākyairvikramalīlayā |
nṛlōkaṃ ramayāmāsa mūrtyā sarvāṅgaramyayā || 64 ||* 961

*yasyānanam makarakuṇḍalacārūkarṇa -
bhrājatkapōlasubhagaṃ savilāsahāsam |
nityōtsavaṃ na tatṛpurdrśibhiḥ pibantyō
nāryō narāśca muditāḥ kupitā nimēśca || 65 ||* 962

*jātō gataḥ pitṛgrhād vrajamēdhitārthō
hatvā ripūn sutaśatāni kṛtōrudāraḥ |
utpādya tēṣu puruṣaḥ kratubhiḥ samījē
ātmānamātmanigamaṃ prathayañjanēṣu || 66 ||* 963

*prṥthvyāḥ sa vai gurubharaṃ kṣapayan kurūṇā -
mantaḥsamutthakalinā yudhi bhūpacamvaḥ |
drṣṭyā vidhūya vijayē jayamudvighōṣya
prōcyōddhavāya ca paraṃ samagāt svadhāma || 67 ||* 964

*|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē vaiyāsikyāmaṣṭādaśasāhasryāṃ
pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ navamaskandhē
śrīsūryasōmavaṃśānukīrtanē
yaduvaṃśānukīrtanaṃ nāma caturviṃśō'dhyāyaḥ ||*